

ÅRSREDOVISNING

för

Stiftelsen Länsmuseum Västernorrland

Org.nr. 888000-3143

Styrelsen får härmed avlämna årsredovisning för räkenskapsåret 2019-01-01 - 2019-12-31

Innehåll	Sida
- förvaltningsberättelse	2-18
- resultaträkning	19
- balansräkning	20-21
- noter	22-24
- underskrifter	25
- bilaga 1, Måluppfyllelse	
- bilaga 2, Statistik	

Stiftelsen Länsmuseum Västernorrland

Org.nr. 888000-3143

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Styrelsen och museichefen för Stiftelsen Länsmuseum Västernorrland, 888000-3143, med säte i Härnösands, får härmed avge årsredovisning 2019-01-01 – 2019-12-31.

Årsredovisningen är upprättad i svenska kronor, SEK, om inget annat anges.

Övergripande perspektiv och mål

Under 2019 har stiftelsen arbetat utifrån ett nytt uppdragsdirektiv, som gäller 2019-2022. I uppdragsdirektivet är övergripande mål formulerade. Mål för stiftelsen beskrivs även i Museilagen, den nationella kulturpolitiken och i Region Västernorrlands och Härnösands kommuns kulturplaner och andra övergripande styrdokument.

Som övergripande målsättning för hela museet har vi positionerat några mål ur uppdragsdirektivet som riktmärken för hela vår verksamhet:

Västernorrlands museum bidrar till samhällets uppbyggnad genom att:

- vara en resurs för hållbar utveckling och hälsa
- skapa möjligheter för framtidens kulturarv och kommande generationers lärande
- vara en given, efterlängtd och älskad mötesplats och kulturarvsupplevelse
- främja och stärka kulturarvet som kunskapskälla, och människors historiska och kulturella medvetenhet

Denna inriktning visar tydligt att ett länsmuseum har ett brett och omfattande uppdrag. Som museum och kulturarvsinstitution bidrar museet till samhällets uppbyggnad bl.a. genom att vara en resurs för hållbar utveckling och hälsa. Kultur och kulturarv bidrar till positiv utveckling för barn och unga; kultur som hälsofrämjande åtgärd fyller sin funktion som rehabilitering, men påverkar också folkhälsan positivt. I ett län som Västernorrland där folkhälsan uppmäts lägst i landet har ett länsmuseum och andra kulturinstitutioner en viktig roll att fylla, och det blir allt viktigare att styra verksamheten till det länsövergripande uppdraget.

Genom att ha ett långt tidsperspektiv som innefattar både det förflutna, samtid och framtid skapar ett länsmuseum möjligheter till att även i framtiden kunna visa på och berätta om kulturarvet och på så vis skapa möjligheter för kommande generationers lärande. Västernorrlands museums samlingar består av materiellt och immateriellt kulturarv, såväl berättelser som byggnader och föremål.

Västernorrlands museum arbetar ständigt med att vara en given och älskad mötesplats, både fysiskt och digitalt. Under 2019 har fokus allt mer riktats mot vår digitala mötesplats, där vi på webb, i sociala medier och i interaktion med användarna ökar möjligheterna till att använda digitala redskap. Museet har en tydlig prioritering att bli *hela* länets museum, och därigenom en mötesplats för hela länet, och det digitala arbetssättet ger oss möjligheter att nå hela länet på nya sätt. Genom att skildra en mångfald av berättelser i länet och om länet, så ska detta lyckas, både med hjälp av digitala arbetssätt och i våra övriga verksamhetsprocesser. Några exempel på arbetssätt där vi fångat upp berättelser från länet är den under 2019 startade museibloggen samt den digitala insamlingen av berättelser om dels hållbarhet och jultraditioner.

Förutom de digitala ytorna och strävan att bli länets museum, så är vår huvudbyggnad på Murberget i Härnösand en viktig plats för upplevelser, liksom hela vårt friluftsmuseum som omgärdar museibygnaden. Olika publika aktiviteter har under året format känslan av mötesplats. Dessa beskrivs nedan.

Ytterligare en aspekt av att vara en mötesplats är att museet ska vara demokratiskt och oberoende, arbeta för breddat deltagande, d.v.s. nå så breda målgrupper som möjligt, samt på ett oberoende och aktivt sätt lyfta samtidsaktuella frågor som en del av uppdraget att främja och skildra kulturarv.

Västernorrlands museum ska också bidra till samhällets uppbyggnad genom att främja och stärka kulturarvet som kunskapskälla, liksom främja och stärka människors historiska och kulturella medvetenhet. Här ser vi återigen det breda i uppdraget – genom kunskapsuppbyggnad inom kulturmiljö och kulturarv, samlingsförvaltning av immateriellt och materiellt kulturarv, och publik verksamhet som utställningar, program och kunskapskommunikation.

Museet är likaså en resurs för hållbar utveckling. Vi har börjat arbeta medvetet med hållbarhet som tema. På sikt har museet som mål att vara en nationell förebild för hållbarhet och Agenda 2030. I begreppet ingår social, kulturell, ekonomisk och miljömässig hållbarhet, och dessa perspektiv ska medvetet integreras i hela museets verksamhet. Under året har vi tagit fram flera verksamhetsidéer utifrån ett hållbarhetsperspektiv, samt anslutit oss till uppropen #Lightfordefenders och #Museumsforfuture tillsammans med andra museer och samhällsaktörer. Det under 2019 påbörjade arbetet med basutställningarna integrerar hållbarhet som ett centralt fokus. I utvecklingsarbetet med friluftsmuseet ses kulturarvet som en resurs för hållbar utveckling genom fokus på byggnadsvård och hållbara traditioner. Till år 2022 ska museet dessutom ha utvecklat verksamhetsmål om hur vi jobbar hållbart i vår kunskapsförmedling och publika verksamhet.

Ytterligare ett viktigt mål för museiverksamheten är ökad representation och delaktighet från besökare och invånare. Det är ett nationellt kulturpolitiskt mål att nå ökad delaktighet från alla målgrupper.

På museet arbetar vi med breddat deltagande i tillgänglighetsgruppen, bl.a. Under 2019 tog den fram utgångspunkter för tillgänglig utställningsproduktion. Dessa ska museet arbeta efter i fortsättningen utöver att nå de grundläggande kraven på enkelt avhjälpna hinder, men också för att hitta nya metoder och perspektiv för att utveckla breddat deltagande. Vår utställning *Händers verk* bygger på att ifrågasätta normen genom de liv, berättelser och skapande som presenteras men också en utställning där vi arbetat medvetet med att integrera och skapa just delaktighet. Här ser vi samarbetet med synkurserna på Härnösands folkhögskola, som hjälpt oss möjliggöra att se och uppleva en utställning på andra sätt; genom att känna. I utställningen skildras olika hantverkare och slöjdare från länet. Här berättas om Märta Stina som ytligt sett bröt mot normen, men ändå var en förebild, bl.a. som gudmor. Här presenteras en döv pojkes berättelse på hans eget modersmål. Här skapas också delaktighet i filmerna med barnen som berättar om sina egna, skapade föremål. I Linda Maria Thompsons utställning *Mellanplatser/Places in Between* ligger fokus också på normkritik och breddat deltagande. I utställningen skapades en lättläst introduktion för språkstuderande, för att kunna ge en introduktion till utställningen. Vidare beskrivs utställningen under kapitlet om utställningsverksamheten nedan.

I de övergripande målen uttrycks att museet ska ha en stärkt roll som aktör för tillväxt, ett attraktivt län och en levande landsbygd. Detta ifråga om besöksnäring, kulturturism och museet som högt värderat turistmål/besöksmål. Västernorrlands museum är redan ett av länets mest besökta turistmål och på så vis en stark aktör i besöksnäringen och som kulturhistoriskt museum befinner vi oss också på besöksnäringens arenan. Detta blir allt viktigare att förstärka i syfte att locka ny publik och för att få förutsättningar att kunna utveckla verksamheten. Det finns mycket för ett besöksmål som Västernorrlands museum att lära av besöksnäringen och av näringslivet. Samtidigt är det i mötet mellan turism och kulturarv som utvecklingen sker, och utvecklingen får inte ske på bekostnad av kulturarvsuppdraget. Under 2019 påbörjades ett förstudiearbete finansierat av *LEADER Höga kusten: Kulturarvet som besöksanledning i Höga Kusten*. Denna mindre förstudie syftar till att studera hur Murberget friluftsmuseum kan utvecklas som besöksmål inom affärsverksamheter såsom byggnadsvård, djurhållning, trädgård m.m. Västernorrlands museum arbetade under 2019 aktivt med att utveckla samverkan med besöksnäring och närings- och föreningsliv. Under våren slutfördes en delförstudie om Höga kustens kulturarvsbesöksmål ur besöksmålsperspektiv på uppdrag av Höga Kusten Destinationsbolag. Denna lägger en god grund för vidare satsningar inom de fyra Höga kusten-kommunerna. Under sommaren 2019 genomförde Kairos Future tillsammans med Höga Kusten Destinationsutveckling AB en utredning av friluftsmuseet ur besöksnäringssperspektiv, en satsning som genomfördes för att skapa en god grund för Västernorrlands museums fortsatta utveckling med att närma sig näringsliv och besöksnäring, skapa tillväxt och söka externa projektmedel och nya samverkansformer. Tanken är att friluftsmuseet ska kunna bli ett långsiktigt, hållbart och attraktivt besöksmål och en mötesplats i och för regionen. Viktiga slutsatser i rapporten är att platsen har särskild potential att bli en levande och naturlig mötesplats för många olika målgrupper; såväl Härnösandsbor och invånare i regionen som för kulturella och kreativa näringar, näringslivet, skolor och utbildningar samt besökare som är nyfikna på att uppleva Västernorrlands ursprung. Detta både tack vare Friluftsmuseets unika autenticitet (museet kan erbjuda upplevelser i 4 århundraden inom en promenad på 300 meter) och dess regionala roll och breda förankring. Friluftsmuseet har sin styrka i det vackra området och historien kopplad till platsen. I förstudien identifierades det stora området med ca 80 kulturhistoriska byggnader, stora evenemang som nationaldag och midsommar, uppvisandet av ett brett kulturarv från regionen, stor museal kompetens på museet ifråga om plats, byggnadernas historia och traditionella hantverk som styrkor i en potentiell utvecklingsatsning. I rapporten tydliggörs vissa satsningar som framgångsfaktorer för friluftsmuseets och destinationens utveckling: De besökare som vill uppleva regionen och Murberget friluftsmuseum vill uppleva norrländsk kultur och livsstil, natur och njuta av god mat och dryck. Besökaren vill få en "sann och verklig" upplevelse och få nya kunskaper. Levandegjort vardagsliv och speciella händelser skapar en känsla av det autentiska som är viktig att utveckla och som ger besökaren möjligheter att relatera, gärna med ny teknik. Ju mer som finns samlat på en begränsad yta, desto bättre matkultur, boende och upplevelser om norrländskt liv i historiska miljöer. En del av arbetet var att i en framtidssession lyfta önskemål och behov för friluftsmuseets utveckling, och många inbjudna deltagare bidrog till infallsvinklar och slutsatser i rapporten.

I bilaga 1 beskrivs målluppfyllelse utifrån övergripande mål.

Viktiga händelser och förändringar under året

Stiftelsen Länsmuseum Västernorrlands nya styrelse för mandatperioden påbörjade sitt uppdrag i januari 2019. Budget och verksamhetsplan hade beslutats av den tidigare styrelsen, liksom ett pågående arbete om att inför 2020 ha en budget i balans. Med omfattande utmaningar vad gäller kompetensförsörjning och verksamhetsdrift fattade styrelsen under våren beslut om förändringar i verksamheten för att kunna säkra en långsiktigt hållbar museiverksamhet för framtiden. De tydliggjorda och förändrade prioriteringarna påverkade verksamhetsplanering och resurssättning, och ledningen började styra om verksamheten. En omfattande prioritering var att stärka kulturmiljöuppdraget i länet, något som länsmuseum inte klarat i sitt grunduppdrag under de senaste åren. Kulturmiljöuppdraget betonas också i kultursamverkansmodellen. Resurserna till verksamhetsområdet har därmed förstärkts under 2019, och i den förstärkningen görs en utredning för att ta fram förslag på utformning av uppdraget. En rapport gällande kulturmiljöuppdragets föreslagna utformning levereras i slutet av februari 2020, och preliminära slutsatser ser vi redan nu. Det finns och uttrycks ett stort behov av antikvarisk och hantverksmässig kompetens i länet, ökad samverkan mellan kommunerna i kulturmiljöfrågor och det krävs större samverkan, inte minst mellan de viktiga aktörerna *Träakademien*, *Hola folkhögskola* och byggnadsvårdssektorn som resurs i länet. Det krävs också att museets publika kulturmiljöuppdrag stärks, så att delaktigheten i dessa frågor kan bli större, inte minst bland barn och unga. Förstärkningen av kulturmiljöuppdraget hjälper också till att förbättra resurs- och kompetensförsörjningsläget för Murberget Friluftsmuseum. Byggnadsantikvarie, byggnadshantverkare och kulturmiljöutvecklare kommer att ha kompetens som är viktig för vårt fokus på restaurering av friluftsmuseet under åren som kommer. Behoven av restaurering är akuta och omfattande. Mer om kulturmiljöuppdraget och friluftsmuseet beskrivs nedan.

Satsningen på digital tillgång, och som uppdragsdirektivet säger: "digitalisering ur alla aspekter", är också något som styrelsen beslutat om att skjuta till resurser för. Här handlar det i förlängningen om att lyckas med länsuppdraget, både i fråga om att skapa tillgång, delaktighet och en mångfald av berättelser, genom basutställningar, kulturmiljöuppdrag m.m.

Den pedagogiska skolverksamheten har varit vilande under den andra halvan av 2019, som en konsekvens av styrelsens prioriteringar. Uppdraget har pausats och kommer att utredas under 2020 utifrån förutsättningen att skapa en för länet tillgänglig och behovsanpassad verksamhet samt kunna vara nära knuten till museets grundläggande uppdrag gällande kulturarvsförmedling, bl.a. i basutställningarna och kulturmiljöuppdraget. Redan under 2019 påbörjades en dialog med länets skolförvaltningschefer, för att fånga behoven. Tydliga önskemål är digitala kunskapsresurser för länets skolor, gärna med fokus på lokala kulturmiljöer och kulturarv samt en strategisk kulturarvs pedagogisk stödfunktion som kan ge likvärdiga förutsättningar för hela länet att nyttja länsmuseum.

Prioriteringarna och förändringarna kommer att påverka hela verksamheten, och beskrivs också till viss del i verksamhetsberättelsen nedan. Museet är i början av denna förändringsprocess och de stora resultaten av förändringsarbetet kommer att visa sig under de närmaste åren. Styrelsens beslut fick också interna konsekvenser i form av uppsägningar av medarbetare, och stor oro i verksamheten. Förändringarna har varit påfrestande för verksamheten under året. Dessutom har hela året präglats av ett omfattande arbetsmiljöarbete. I slutet av 2018 genomfördes en medarbetarenkät som visade på otillfredsställande resultat. Under 2019 har därför ett omfattande arbete genomförts gällande organisatorisk och social arbetsmiljö, och p.g.a. de stora verksamhetsförändringarna har insatserna behövt bli ännu större. Arbetsmiljöverket genomförde dessutom en inspektion, som efter åtgärder i form av uppdaterad arbetsmiljöpolicy och uppdragsbeskrivningar för personalen, godkändes och avslutades i december 2019. Planeringen för den kommande omfattande verksamhetsförändringen är igång, bl.a. för basutställningar, kulturmiljöuppdraget och digitalt fokus. Rekrytering för nya uppdrag är påbörjad och i vissa fall fullföljda och bokslutet för 2019 och budgeten för 2020 ger förutsättningar för verksamheten och dess utveckling.

Kulturmiljöverksamheten i länet – arkeologi, konservering och byggnadsvård

Som ovan beskrivits har museet under hösten 2019 förstärkt resurserna för kulturmiljöuppdraget, ett uppdrag som i högsta grad är strategiskt och handlar om att arbeta för att vår stora variation av kulturmiljöer i länet uppmärksammas och vårdas och att information och kunskap förmedlas till alla samhällssektorer. Kulturmiljöernas betydelse för hållbar utveckling är viktig. Museet ska med kulturmiljöuppdraget också bidra till ett attraktivt län och levande landsbygd där alla samhällssektorer uppmanas till ökat ansvar för kulturarv och kulturmiljö.

Under hösten 2019 har som ovan beskrivits ett utredningsuppdrag påbörjats för att ta fram ett kulturmiljöuppdrag för länsmuseum avseende det bebyggda kulturarvet. Behovsinventering genomfördes bland länets kommuner, konservatorer, byggnadsvårdare och antikvarier gällande länsmuseumets framtida roll inom kulturmiljö- och byggnadsvårdsfältet. Alla kommuners kultur- och stadsbyggnadsförvaltningar träffades. Samtal har inletts med *Träakademien*, *Nordvik*, *Byggnadsvård Mitt* och *Svenska Byggnadsvårdsförbundet*.

Bebyggelseantikvarisk verksamhet

Gällande det bebyggda kulturarvet har Västernorrlands museum i begränsad omfattning tagit hand om remisser och uppdrag under 2019, i väntan på förstärkning. Under hösten har museet stärkt upp med intern kompetens, och verksamheten har kommit igång i större omfattning.

Remisser har under året tagits emot från Ånge och Kramfors kommuner. Samråd och konsultation med Sundsvalls kommun har gjorts gällande kulturmiljöfrågor. Likaså har antikvarisk rådgivning givits gällande *St. Petri Logen* samt *Para Hembygdsförening*. Museet deltog även i stiftets möte gällande kyrkoantikvarisk ersättning tillsammans med *Jamtli* och *Länsstyrelsen*. Ett antikvariskt åtgärdsprogram för *Ulvö kapell* har tagits fram.

Västernorrlands museum skrev samarbetsavtal med *Stockholms läns museum* gällande kommunstödsprojekt, metodutveckling och utbildningspaket samt seminarier kring kulturmiljö som resurs i kommunal samhällsplanering. Personal från Västernorrlands museum ansvarar för nätverksträffar och håller utbildningsdagar för kommunala tjänstemän och politiker. Tanken är att detta erbjudande är något som kan utvecklas till att erbjudas även i vårt län, samt säljas som extern kompetens till andra läns museer.

Kulturmiljöutvecklaren har deltagit i övergripande verksamhetsplanering för friluftsmuseet. Under hösten gjordes t.ex. en fördjupad utredning av *Trampangeln* på *Murberget friluftsmuseum*, i syfte att utreda den rivningshotade byggnaden. I december 2019 fattade styrelsen beslut om att byggnaden inte skulle rivas, utan att resurser ur 2020 års budget ska satsas på att behålla denna unika byggnad. Antikvarisk besiktning och åtgärdsförslag togs fram även för *Handelsboden*, *Prästgården* och *Spjute gästgiveri*.

En behovsinventering av friluftsmuseets restaureringsarbeten genomfördes under 2019 och en prioritering av restaureringsprojekt har skapats, något som planeringen fortsättningsvis utgår ifrån. En klassificering av friluftsmuseets bebyggelse har gjorts som ger vägledning till byggnadernas antikvariska och kulturhistoriska värden.

Genomförda restaureringar under året har skett vid *Ångermanlandsgården*, där golv monterats i vedlidret och långlogen, skadad takved bytts och brunnslock renoverats. Vid samevistet har renovering av stolpbod genomförts. En takrenovering har genomförts vid *Åvike herrgårds* norra flygel och renovering av fönsterbågar har gjorts på herrgårdsbyggnaden. *Kyrkkrogens* murstock har renoverats till eldningsbart skick och det har gjorts en invändig ytskiktrenovering.

Under december månad stod det klart att kulturmiljöutvecklare, byggnadsantikvarie och byggnadshantverkare kunnat nyrekryteras till *Västernorrlands museum*, vilket skapar goda förutsättningar för verksamhet och utveckling.

Arkeologi

Inom museets basuppdrag svarar arkeologerna på frågor från allmänhet och bistår kommunerna med yttranden inför bygg- och planärenden. Inom den arkeologiska basverksamheten pågår också ett arbete med museets arkeologiska samlingar.

I det publika och kunskapsförmedlande uppdrag som ingår hålls föredrag för föreningar och intresserade. Ett exempel på ett sådant kunskapsförmedlande uppdrag som återkommer från år till år är sommarkursen som genomförs på *Höla folkhögskola* vid det medeltida fästet *Styresholm* i *Torsåker*. Drygt 20 personer i olika åldrar deltog i kursen. Fästet/borgen *Styresholm* grundlades enligt nuvarande forskning under 1390-talet av *Vitalianerna* som var lierade med kung *Albrecht av Mecklenburg*. 1398 övergick *Styresholm* till företrädare för unionsmonarkin. Hur länge *Styresholm* sedan användes är inte helt klart. Spår finns av många olika aktiviteter under olika faser. Tecken finns även på att stridigheter förekommit. Undersökningen 2019 genomfördes främst på norra borgkullen där rester efter en nedbrunnen byggnad dokumenterades. Norra borgkullen är sedan länge utsatt för erosion och det är därför viktigt att lämningarna där dokumenteras innan de förstörs.

Bland de många fynden kan nämnas armborstpilspetsar, ett bultlås, nycklar, en hästsko, ämnesjärn, slagg, spikar, tegel, stora mängder ben, brynen och en ströning (dräktbeslag). På den nedre södra platån påträffades slagg m.m. som indikerar att en smedja legat där.

Större delen av den arkeologiska verksamheten är bidrags- och externfinansierad.

Under oktober månad undersökte arkeologerna delar av en järnåldersboplats i *Vinoret*, invid sjön *Marmen*, söder om *Sundsvall*. Området är en rik järnåldersbygd med flera ortsnamn som indikerar central plats såsom nämnda *Vinoret*, *Vivsta*, *Vi* och *Tuna*. Flera arkeologiska undersökningar har tidigare år genomförts på platsen och då påträffades bland annat rester efter nedbrunna hus (varav ett 27 meter långt), samt ett grophus med vävtyngder, härdar och kokgropar. Boplatsen har dateringar från cirka 200 e. Kr. fram till tidig vikingatid. Intill finns ett 20-tal stora gravhögar, men ingen av dessa har undersökts. De indikerar dock närvaron av en betydelsefull gård. Vad beträffar fynd finns det inte så mycket att rapportera då platsen är relativt fyndfattig. Fragment av brända ben och lerklining påträffas i en del av anläggningarna. Ett bryne och ett degelfragment har också hittats, varav det senare pekar på att någon form av metallhantering har förekommit.

Under hösten har museets arkeologer genomfört en utredning på Stornäset ute på östra sidan av Alnön. Ytan som utreddes låg direkt väster om ett fossilt odlingslandskap, som museet tidigare karterat.

Marken bestod av morän och var svårrensad, men allteftersom framträdde några mindre anläggningar samt en kvadratisk nedgrävd husyta. I ena hörnet låg vad som tros vara ett spismursröse och detta, husets form samt avsaknad av yngre fynd indikerar att det rör sig om ett medeltida hus, vilket inte påträffats i Medelpad tidigare. Efter ännu lite mer rensning framkom ytterligare mörkfärgningar som utifrån sin placering under den kvadratiske husytan måste vara en äldre huslämning. Här påträffades många brända och obrända ben som har tagits in för C¹⁴-dateringar och osteologisk analys (ben). En osteologisk analys kan ge svar på djurart, ålder, sjukdomar m.m.

Under oktober utfördes en arkeologisk utredning inför kommunens anläggande av ny avloppsledning i Fränsta, Ånge kommun. Syftet var att se om okända fornlämningar kommer att beröras, samt kontrollera status för två ev. fornlämningar som låg i ledningens sträckning. Den ena, Raä 317, ligger ca 250 meter nordväst om Torps kyrka. Efter bortplockande av jord och i sen tid pålagda stenar, framträdde rester efter det stenröse som täckt en grav från järnålder. Mest troligt är det den hög som prästen Johan Huss 1813 lät schakta ut på åkern för jordförbättring (inte helt ovanligt på den tiden – idag skulle det räknas som fornminnesbrott). I äldre beskrivningar av högen ska den ha varit ca 25 m i diameter, 5 meter hög och med en gravkammare som bland annat innehöll en urna med brända ben, svärd, pärlor, spelbrickor och "annat som fallit ur prostens minne". Det låg också "skelett vid skelett uti hela högen". Spelbrickorna beskrevs som "knappar" av elfenben och var så många att de fyllde "tvenne jungfrumått", dvs nästan 2 dl. Vart föremålen sedan tog vägen finns inga uppgifter om, men beskrivningen antyder onekligen att det rör sig om en högstatusgrav. Vid utredningen rensades stenarna fram för dokumentation och en sölja av järn hittades och togs tillvara. Därefter täcktes stenarna över igen, i väntan på beslut om resten av högen ska undersökas.

Under en vecka i november har arkeologerna på Västernorrlands museum tillsammans med arkeologen Mathias Bäck, Statens historiska museer, utfört en arkeologisk undersökning på Västermalm i centrala Sundsvall. På en parkering bakom Kyrkans hus (tidigare gamla flickskolan) vid Gustaf Adolfs kyrka ska det byggas bostäder och med anledning av detta har platsen undersökts. Här ligger Bünsowska tjärnen, tidigare kallad Västra tjärnen. Intill tjärnen låg Bünsowska villan, vars ägare träpatron Fredrik Bünsow var en av Sveriges rikaste män. Han var Sundsvalls första grosshandlare och ägde ett av Sveriges största sågverk. Hans storslagna villa brann olyckligtvis ner under den stora branden som härjade i Sundsvall år 1888.

Vid undersökningen fick arkeologerna fram strandkanten på den ursprungliga tjärnen. Här gjordes många fynd av bl.a. porslin, keramik, glas och tobakspipor från 1600- och 1700-talen. Man har sannolikt använt tjärnen som dumpningsplats, vilket arkeologerna är tacksamma för! Även fynd från 1800- och tidigt 1900-tal hittades, såsom mineralvattenkäril, ostronskal och champagneflaskor vilket tyder på att man levde ett gott liv vid tjärnen. Ostron började förekomma mer frekvent under 1700-talet i Sverige.

Även en del av en husgrund från 1800-talet framkom men det är oklart om den tillhört en byggnad på den Bünsowska gården. Ett lager sot och kol täckte golvet i grunden och glasflaskor och takpannor som smält av extrem hetta hittades inuti huset, vilket visar att huset sannolikt brann ner år 1888.

Konsivering

Konsiveringsverksamheten inom museets grunduppdrag beskrivs nedan under kapitlet Samlingar och samlingsförvaltning. Förutom detta uppdrag, har museet en uppdragsverksamhet inom konsivering, som ska finansieras genom externa uppdrag. Verksamheten riktar sig mot kulturmiljöer i behov av bevarandeåtgärder i offentlig sektor och i kyrkoförsamlingar såväl inom som utom länet. Verksamheten riktar sig också till privatpersoner. Konsiveringen erbjuder insatser inom en rad olika arbetsfält: konsiveringsåtgärder med generalentreprenad för större uppdrag, stöldsäkring av värdefulla objekt, förberedande och utförande konsivering, dokumentation och även materialanalyser.

Konsiveringsinsatser utförs av museets konservatorer på plats ute i fält, eller om föremålen tillåter transport, i museets brand- och stöldsäkra konsiveringsateljéer.

Museets konservatorer är utbildade och har kompetens inom olika materialkategorier såsom konsivering av bemålade interiörer och föremål, stafflikonst och konstföremål, konsivering av arkitekturbundet måleri på kalkputs samt konsivering av sten och andra mineraliska material. Under 2019 påbörjades även etablering av konsivering av arkeologiska föremål.

Under året utfördes konsiveringsåtgärder till exempel av Hampe Svanbergs bemålade interiör i Hemsö församlingshem. I Ytterlännäs gamla kyrka nödsäkrades kalkputsen som bär medeltida kalkmålningar och på Jamtli rengjordes utomhuskulpturen Jämtbonden. Flera kyrkliga föremål togs emot för konsivering från till exempel församlingar i Årsunda och Hanebo (Gävleborgs län) där stöldsäkring utfördes i samarbete med museets tekniker. Konsiveringsprogram skrevs för bland annat för Forsa kyrka. Länsmuseum Gävleborg har fått stafflikonst av Erik Hedberg och Arnold Plageman konserverad.

Konserveringens mikroskop och preparationsutrustning användes för att tillverka och undersöka tvärsnittsanalyser av Ramsele gamla kyrkas kalkputs från 1700-talet.

Ett forskningsprojekt utfördes med medel från Björkå fornminnesfond med inventering av schabloner på medeltida träskulpturer i Västernorrland.

Konserveringen har bidragit med aktiviteter och föredrag på bland annat Kulturtinget 2019, RAÄ färgforum, Sundsvalls och Murbergets byggnadsvårdsdagar. Den internationella Konserveringens dag firades med en veckas inlägg på sociala medier som kulminerade i en dag med retuschering och porslinsreparation för unga och äldre på museet den 13 oktober.

Samlingarna och samlingsförvaltningen – kunskapsuppbyggnad och kunskapsförmedling

Samlingarna är centrala för länsmuseumverksamheten, och museets verksamhet ska baseras på museets samlingar. Västernorrlands museums samlingar uppskattas till 50 000 föremål och till en miljon fotografier. Samlingarna på Västernorrlands museum är relaterade till länet och är av lokal, regional och nationell betydelse.

De bevaras i Härnösand och i Sollefteå i klimatstyrda magasin och arkiv. Museet förvaltar även ett arkiv och en boksamling. Syftet med museets samlingar är att bevara dem till eftervärlden och göra dem tillgängliga för allmänheten. Genom att göra samlingarna tillgängliga så skapar museet förutsättningar för ett levande kulturarv med möjlighet till ökad kunskap och nya tolkningar. De representerar historia, vetenskap och kultur och är viktiga resurser för skola, forskning och livslångt lärande. Vi ser också ett intresse från näringslivet och kulturella och kreativa näringar.

Samlingarna är stora och unika, med samiska samlingar, folkminnessamlingar, musiksamlingar, berättar- och dialektsamlingar, geologiska samlingar samt flora- och faunasamlingar, vapensamlingar och raritetssamlingar från 1400-talet och framåt. Museet förvaltar ett stort antal depositioner med unika kyrkliga föremål, medeltida träskulpturer och mässhakar med broderier från 1500-talet, från kyrkor runt om i Västernorrlands län. Samlingarna består även av två stora donationer av konst, Bengt Lindströms och Arne Jones samlingar.

Under våren utvecklade Västernorrlands museum kurser i samlingsförvaltning och vård av föremål för länets hembygdsföreningar. Ett kurstillfälle hölls med tema *Att vårda textilier* och innehöll information om textiliers uppbyggnad, exempel på skador som kan uppstå på textilier och hur man förebygger att dessa skador uppstår. Vid kursen närvarade 30 representanter från olika hembygdsföreningar. Deltagarna kom från hela länet, från Anundsjö till Haverö. Kurser kommer att fortsätta erbjudas inom detta verksamhetsområde.

Vid insamling av föremål och fotografiskt material till museets samlingar agerar museets mycket restriktivt i nuläget p.g.a. mycket små resurser för samlingsförvaltning. Dessutom följs den 2018 beslutade insamlingspolicyn där rådet vid insamling ska betänka:

Har objektet samhällsrelevans idag och i framtiden, så kallad identitetsanpassning?

Kompletterar det de nuvarande samlingarna, till exempel saknas objekt från modern tid, 1900- och 2000-talen?

Innehåller det intressant information, en historia som ger liv till nya och gamla förvärv, nytolkning och angelägna material?

Har det regional anknytning till länets kulturarv, världen i länet? Kan den beredas plats i museets magasin?

Bland besluten för insamling 2019 finns en leksakssamling bestående av mekaniska leksaker från 1940-talet. Samlingen kompletterar våra samlingar med föremål från 1900-talet och berättar om vad en pojke kunde tänkas leka med i Västernorrland under 1940-talet.

Under våren genomförde vi byte av drivsystem i våra rullbara hyllsystem, i tre av våra magasin. Nu byttes drivningen ut till manuella vevar vilket förenklar arbetet för samlingsförvaltningens personal vid framtagande av föremål till bland annat utställningar och forskare.

I arbetet med museets strävan att göra våra samlingar digitalt tillgängliga har ett arbete med att uppdatera bilder på föremål i museets samlingsdatabas inletts under 2019. Tidigare befintliga bilder i museets samlingsdatabas har under hösten uppdaterats med bilder med högre upplösning. Detta arbete kommer att fortsätta under många år framöver, med kompletterande fotografering av föremål, digitalisering av fotografier och förstärkning av beskrivande texter för att göra materialet mer sökbart och tillgängligt.

Digitalisering ur samtliga utgångspunkter – insamling, bevarande, tillgängliggörande och delaktighet

I länsmuseumens uppdragsdirektiv finns det övergripande målet att lyfta digitalisering ur samtliga aspekter. Detta görs genom att arbeta med digital insamling, digitalt bevarande och digitalt tillgängliggörande, men också med metodutveckling som stärker en "sömlös helhetsupplevelse av museet". Museet utvecklar också ett "digitalt först"-perspektiv där den digitala upplevelsen sätts i första rummet, med syfte att locka till fysiska besök, till dialog, medskapande och delaktighet.

Under 2019 har mycket förberedelsearbete gjorts för att kunna arbeta i riktning mot detta mål. För att lyckas med denna förändring har museet förstärkt med kompetens inom dessa områden, bl.a. med en antikvarietjänst för digital förmedling i slutet av 2019 samt under 2020 en antikvarietjänst inriktad på dokumentation och förmedling och en antikvarie/informationsspecialist. Under 2019 fattades också beslut om övergång till ett nytt samlingssystem; också en viktig förutsättning för utvecklingsarbetet. Under hösten 2019 påbörjades förberedelser tillsammans med *Kultur-IT*, som utvecklar *Primus* och *DigitaltMuseum*. Arbetet med

att migrera museets digitala samlingar är ett mycket krävande arbete som kommer att ta tid, men som också kommer att möjliggöra en stabilare lösning och möjligheten att nå en mångmiljonpublik via www.digitalmuseum.se. Detta är en viktig förutsättning för att på sikt nå vårt mål om att lyfta digitalisering ur samtliga utgångspunkter.

De kunskapsutvecklande insatserna är viktiga för att nå målen. Under 2019 fattades beslut om en digital strategi för länsmuseum som bland annat poängterar betydelsen av att kunskapsförmedla på webb och sociala medier likaväl som i museet. Strategin ska lägga grunden för ett mer konsekvent arbete med kunskapsförmedling i digitala kanaler. För att hitta bra former för detta arbete har en rad pilotinitiativ genomförts under året, här är två exempel:

Under en vecka i maj 2019 övertog länsmuseum det internationella museikontot [@52museums](https://www.instagram.com/52museums) på *Instagram*. Under veckan postade museet fem inlägg per dag, de berättade om länets historia och museets verksamhet för en internationell publik. En samlad kommunikation på tema julen sattes ihop för sociala medier under december. Varje dag postades kunskapsförmedlande inlägg på *Facebook* enligt ett schema, där tematiska inlägg speglade julfirande i äldre tider dag för dag. Som ett komplement sattes en museiblogg upp på webbplatsen på tema julfirande. Där anlätades journalisten Olof Wigren för att under december månad blogga om ämnet utifrån sina egna erfarenheter och traditioner, men också utifrån de som kom in till museet via vår insamling på sociala medier och webb.

Digital insamling är ytterligare en utgångspunkt som är viktig för museets digitala utveckling och samtidsuppdraget. Under hösten 2019 har museet tagit de första stegen för att påbörja digital insamling av berättelser och bilder. Anledningen är att en stor del av kulturarvet som produceras idag är digitalt från början. Det är angeläget för museet att bygga kompetens på området och att införskaffa de digitala infrastrukturerna som krävs för en hållbar uppbyggnad av samtida kulturhistoriska samlingar. Det första temat var kopplat till hållbarhet och tema klimatmanifestationer. Publiken uppmanades att bidra med bilder från klimatmanifestationer i Västernorrland.

Pilotinsamling nummer två genomfördes i december då museet frågade efter berättelser på tema julen. Eftersom museet under 2019 saknat en yta för att visa upp insamlat material startades en museiblogg för att publicera inkomna berättelser. Resultatet var över förväntan och museet ökade trafiken till hemsidan markant under december.

Kunskapsuppbyggnad i samverkan är viktig för museets uppdrag. Som ett led i samarbetet med nätverket *Kulturarv Västernorrland* arrangerade länsmuseum en utbildningsdag på tema digital utveckling och museer. Tre externa föreläsare bjöds in, som berättade om betydelsen av att använda berättelser i digitala kanaler, att nyttja andras arenor för bättre räckvidd så som *Wikipedia* och om insamling av bilder och berättelser i digitala kanaler. Under dagen deltog representanter från musei- och hembygdssektorn i hela länet. Som en uppföljning till utbildningsdagen i januari arrangerades en heldag specifikt om *Wikipedia*. Deltog gjorde bland annat representanter för *Kulturarv Västernorrland* (nätverket där Region Västernorrland är sammankallande), museer och hembygdsföreningar.

Under 2019 har vi i större utsträckning aktivt arbetat med att driva trafik till vår webb, för att stärka det digitala uppdraget. Insamling, blogg och ökad aktivitet på sociala medier via *Facebook* och *Instagram* har skapat betydande trafik till vår hemsida, vilket varit positivt. På våra sociala medier har vi ett stadigt ökande antal följare, vilket hänger ihop med vår ökade digitala närvaro. Även direkttrafiken till hemsidan har ökat markant. En målsättning under året har varit att engagera personalen i sociala medier och webb, för att själva aktivt dela med sig av projekt, händelser och små glimtar av arbetet inom museets alla verksamheter. Detta har gjorts med framgång och det är nu en stor del av personalen som gärna delar med sig av sina olika projekt och verksamheter.

Publik verksamhet – museet som mötesplats och kulturarvscentrum

Den publika verksamheten vid museet är omfattande och innehåller de delar som vi brukar benämna utställningar och program. Inom ovan beskrivna verksamhetsområden – inom samlingar, kulturmiljö, byggnadsvård, arkeologi och konservering har museet också ett offentligt uppdrag, något vi brukar kalla publik kunskapsförmedling. En stor del av den publika verksamheten vi erbjuder utformas som utställningar, men också i form av programverksamhet. Ovan har vi också beskrivit det digitala, publika uppdraget. Året har varit framgångsrikt avseende antal besökare, även om antalet besökare i anläggningsstatistiken nått upp till 2018 års nivå. 2019 överensstämmer i besökarantal med åren dessförinnan. Se mer i bilaga 2.

Utställningar och tillhörande program

Året inleddes med utställningen *Alfhild Agrell – ständig rebell*. Utställningen och den största delen av programverksamheten relaterad till den beskrevs i verksamhetsberättelsen 2018. Även 2019 har präglats av samarbetet med Alfhild Agrellsällskapet: litteraturprofessor Annelie Bränström Öhmans föreläsning *Ett sår ska vara bra stort om det inte täckes af ett sidentyg*, om korsettkrig och klänningslycka och docenten i litteraturvetenskap Claudia Lindéns föreläsning *Författarkollegor och feminister*.

I årets första utställning *Couture och trasmattor* anordnades några kvällssamtal med inbjudna personer. Fler än 30 personer kom vid varje tillfälle för att lyssna på Lillian Gradin som gått klänningssömnadsutbildning på "Vanförestalten" i Härnösand. Ännu fler ville lyssna till Marika Ördell och *Minnet av en mor*. Besökarna framhöll vikten av att dessa kvällar "var på riktigt". Engagemanget var också stort under den kursdag som anordnades i samarbete med hemslöjdskonsulenterna och *Svensk form i Västernorrland* under ledning av Eva Karlsson, *Teda Art*, som lärde ut förberedelser för egna sömnadsprojekt. Utställningen *Couture och trasmattor* och den tillhörande programverksamheten var för museet en satsning kring betydelsen av kvalitet och återbruk.

Två utställningar i stora utställningshallen handlade om hantverkets och naturresursernas betydelse för hållbarhet. Dels *Från rot till barr*, en utställning där 25 utställare utforskar granens potential och tänjer dess gränser. Utställningen producerades av Magnus Eriksson och Knut Östgård, Hemslöjden i Kronoberg. Museet fullkomligen myllrade av besökare under *En dag om skog* som anordnades av hemslöjdskonsulenterna. Samma sak gällde *En dag om ull* som senare anordnades med anledning av utställningen *Ull för livet*. Föredrag som anordnades under dagen: *Ta hand om ullen*, om alpackans ull och dess egenskaper, *Yarns and barns* - om ett minispinneri med ambition att ta vara på den lokala ullen och spinna garn i världsklass, en workshop i nunotövning och en dag om att vårda sina ullplagg och textilier. Under dagen fanns interaktiva verksamheter för barn och vuxna samt försäljning av ull- och skinnprodukter.

Konsten har under året tagit plats i flera utställningar och program. I det så kallade Lindströmmrummet visades *Konstinjektion II – med andra glasögon*, ett sextiotial verk från Region Västernorrlands konstsamling och senare *Den monumentala Lindström*, en utställning om Bengt Lindströms offentliga verk, modeller, skulpturer och textilier som bland annat finns i Bengt Lindströms donation på Västernorrlands museum. Ett stort lån från lindströmsamlaren Nicklas Nyberg, möjliggjorde utställningen.

I stora utställningshallen på övre plan presenterades under fyra dagar i maj *Pop up ljudkonst Høla folkhögskola*. Kursdeltagarna inom *Ljudkonst* på *Høla Folkhögskola* ställde ut och visade sina arbeten. Konstnärerna fanns till och från närvarande i utställningen under helgen.

Västernorrlands museum gästar också Ånge kommun med utställningen *Arne Jones värld*, på *Ålsta folkhögskola*. Utställningen ger en inblick i Jones konstnärskap och visar några tankebubblor, skulpturer, samt en interiör inifrån hans ateljé. Dessutom visas en film om hans "Sinsemellor".

Många ansökningar kom in till utställningen *Y-salong*. Efter två dagar av intensivt juryarbete med 113 ansökningar valdes 41 konstnärer ut. Den 13 juni öppnade utställningen med 63 verk. Temat för *Y-salong 2019* var "Gränslandskap". Årets jury bestod av Anders Jansson museiintendent från Bildmuseet i Umeå och Lena Ylipää bildkonstnär och tidigare konstkonsulent i *Region Norrbotten*.

I samband med utställningen ordnades babyvisning med måleri för 6–15 månader gamla barn tillsammans med en vuxen. Det gick att delta i personliga visningar av *Y-salong* med utställningsproducent Maria Sundström samt konstkonsulent Sebastian Andersson, Region Västernorrland. Det erbjöds Yoga i konsten med Yogainstruktör Gudrun Sondell. Och under sommaren kunde barn delta i konstkolle med Anne Hagström. I samarbete med Region Västernorrland erbjöds *AIRY-Happening på museet* under utställningsperioden. Ett samtal och presentation av årets AIRY-stipendiater.

I samband med de förändringar och verksamhetsprioriteringar som genomförs på museet efter styrelsens beslut skapade konstnärerna en konstaktion i *Y-salong*. Här avsåg man framförallt att det beslutats om färre tillfälliga utställningar under en period. Syftet var att uppmärksamma det man anser vara en nedmontering av konstens möjligheter såväl på museet som i länet och nationellt. Aktionen innebar att konstnärerna täckte över sina egna konstverk med svart tyg, i protest under några dagar. Museet skrev i sin kommentar bl.a. att: "Ett av våra mål med förändringsarbetet är att kunna lägga resurser på angelägen omarbetning av basutställningar så att de blir mer relevanta för hela länet och tillgängliga för fler målgrupper. Ett av de viktigaste mål som museet har är att vara ett länsmuseum som är angeläget för hela länet. Precis som tidigare blir museet fortsatt en del av de arenor i länet, kommunala museer och konsthallar och konstföreningar, som prioriterar samarbeten med aktörer inom samtidskonsten."

Finissage för *Y-salong* hölls i september med *Durational performance Mimi Spirits* och samma dag hölls ett samtal om samtidskonstens betydelse för Västernorrland. *Y-salong 2019* avslutas med ett performanceverk av konstnären Björn Ola Lind och butohdansaren KAI-EN.

Med anledning av omarbetningen av museets basutställningar hölls en delkonferens, i samarbete med Mittuniversitetet, Västernorrlands museum och Världskulturmuseerna under temat *I skuggan av Antropocen och museerna*, på museet. Sverker Sörlin, professor vid Historiska studier på KTH föreläste om *Antropocen och museerna: Begreppshistoriska reflektioner* och gruppen deltog i samtal och analyser kring utställningen *Möten mellan älvorna*.

Den 28 november hölls invigning av utställningen *Händers verk*. Utställningen hade, genom ett samarbete med Härnösands folkhögskolas synutbildning och kunnande inom teckenspråk, satsat på tillgänglighet. I utställningen finns både taktila föremål, tillverkade av slöjdare och punktskrift, samt VoiceOver i en särskild läsplatta för den som önskar. Vid invigningen skedde ett

uruppförande av Fanny Källströms minisvit *Tre rosor röda*, tillsammans med Patrik Källström. Ett sjuttioal personer deltog.

Den sista utställningen för året var *Mellanplatser/Places in Between*. Vernissage hölls den 17 oktober och museichef Jenny Samuelsson invigde utställningen tillsammans med bildkonstnären och fotografen Linda Maria Thompson som introducerade utställningen och berättade om sin konstnärliga forskning. Den pågående konstnärliga forskningen handlar om representation och visualisering av migration utifrån både ett personligt och politiskt perspektiv, dåtid och nutid. Under julperioden kunde besökare delta i och lyssna till samtal där temat fördjupades, bland annat med Linda Frisk, konstantendent Härnösands konsthall och under ett annat tillfälle Elin Eriksson om hennes personliga erfarenheter.

Under kommande 3-4-årsperiod står revideringen av basutställningarna i fokus. I detta avseende satsar vi på att utveckla museet till en upplevelse i full skala. Under 2019 har inte annat än ett inledande arbete påbörjats för denna revidering, och där fokus tydliggjorts på hållbarhet, den demokratiska arenan, delaktighet samt barn och unga. En arbetsgrupp har formats och ett första beslutsunderlag hanterats.

Utställningar under året

Alfhild Agrell – ständig rebell 6 september – 10 februari
Konstinjektion II – med andra glasögon 4 oktober – 13 januari
Couture och trasmattor 22 november – 8 mars 2020
Tomtar på Murberget 2 december–13 januari
Från rot till barr 28 februari–19 maj
Ull för livet 4 april–19 maj 2019
Den monumentala Lindström 9 maj – 10 januari 2021
Pop up ljudkonst Hålsjö folkhögskola 23–26 maj
Nyinvigning Prins Pompom 1 juni - tillsvidare
Y-salong 2019 13 juni – 15 september
Arne Jones värld 3 oktober 2019 – 4 oktober 2020 (Utställning i Fränsta).
Mellanplatser/Places in between 17 oktober – 12 januari 2020
Händers verk 28 november – tillsvidare

Programverksamheten

Bland höjdpunkterna i årets programverksamhet kan nämnas uruppförandet av den nyskrivna barnoperaföreställning "Prins Pompom – eller en rolig historia om konsten att ha tråkigt" som Operastudion Kapellsberg vid Härnösands folkhögskola gav flera föreställningar av i utställningen *Pompom – en litterär lekutställning*. Det var i samverkan med läns museet som Kappelsbergs musikskola sökte medel från Kulturrådet för att skriva, komponera och framföra en barnopera. Museet har också haft gästspel av Teater Västernorrland som under ett par sommarveckor spelade *Tartuffe* som utomhusteater på friluftsmuseet. Föreställningarna var mycket uppskattade och gav mersmak för fortsatt samarbete. *Tartuffe*-samarbetet inspirerade också sommarlovslediga barn och ungdomar att skapa egna teatermasker under ett par intensiva veckor i museet. Nämnas ska också höstens föreställning *Mio, min Mio* med Teater Pegasus, i samarbete med Härnösands Teaterförening – en interaktiv barnteater där barnen i publiken fick vara med på scenen och vara medskapande i föreställningen.

Barnen är en viktig målgrupp för museet. I samband med alla skollov har vi ordnat med kreativa aktiviteter. Barnen har bland annat fått barka timmerstockar på sportlovet, göra teatermasker på sommarlovet och skapat fantasidjur av återbrukat julklappspapper på jullovet. På Fritidsbåtmuseet har det varit *Knep & knop-verkstad* under sportlovet och påsklovet. I museets hörsal har "Lovbio" blivit ett inarbetat begrepp med filmvisning kl 14 på vardagar under loven, i samarbete med *Sveriges Förenade Filmstudios*.

Länets litterära sällskap har bidragit med många programaktiviteter. Dels som föreläsningar i samband med utställningen *Alfhild Agrell - ständig rebell*, dels som temadagar på torsdagar under sommarsäsongen på friluftsmuseet och framförallt med den påkostade litteraturfestivalen *I gott litterärt sällskap* i oktober.

Museet har ett nära och återkommande samarbete med *Härnösands folkhögskola*. Elever och lärare på musiklinjen Kapellsberg erbjuder många musikupplevelser för museets besökare med konserter, folkmusik och operaföreställningar. En särskilt populär

konserter är vandringsskonserter där man alternerar mellan miljöerna på friluftsmuseet och i museets utställningar. Tillsammans med folkhögskolan arrangerar vi också *Filmstudio Murberget*. Vårens tema var *Älskade familj, hatade familj* och under hösten visades filmer på temat *Ålderdom*.

En stor del av programverksamheten sker i samverkan med andra aktörer.

Under 2019 har vi samarbetat med Alfhild Agrellsällskapet, Birger Normansällskapet, Byggnadsvård Mitt, Emil Hagströmsällskapet, Film Västernorrland, Folkdanslaget Öbackaringen, Friluftsförbundet Härnösand, Föreningen Härnösand och Havet, Föreningen Regnbågsfrukostar i Härnösand, Hemslöjds konsulenternas slöjdblubbshandledarutbildning, Hola folkhögskola, Härnösands folkhögskola, Härnösands Hemslöjdsförening, Härnösands kommun, Härnösands Musiksällskap, Härnösands paradorkester, Härnösands Släktforskare, Härnösands spelmansgille, Härnösands Teaterförening, Härnösands Trädgårdsodlareförening, Härnösands Vävstugeförening, Internationella klubben 5i12, Janne Vängmansällskapet, Karl Östmansällskapet, KFUMs Scoutkår Härnösand, Lars Ahlinsällskapet, Laura Fitinghoffssällskapet, Ludvig Nordströmsällskapet, Medelpads folkmusikförbund, Medelpads hembygdsförbund, Murbergsgillet, Musik och kulturskolan i Härnösand, Musik Västernorrland, Norrdans, Orrestaare Saemien Sibrie – Örnsköldsviks sameförening, Pelle Molinsällskapet, St Olofs katolska församling i Sundsvall, Studieförbundet ABF, Studieförbundet Ibn Rushd, Sveriges Förenade Filmstudios, Teater Västernorrland, Ålsta folkhögskola, Ångermanlands hembygdsförbund, Ångermanlands spelmansförbund och Ångermanlands distrikt av Svenska Folkdansringen.

Murberget Friluftsmuseum

2019 var friluftsmuseet öppet från och med midsommarafton varje dag fram till mitten av augusti. Det var en kort och intensiv period, med många program. Friluftsmuseet premiäröppnade på Nationaldagen med Härnösands kommuns stora nationaldagsfirande. Årligt återkommande höjdpunkter är *Nationaldagen*, *Midsommarafton*, fr.o.m. 2018 *Barnens allsång*, *Murbergsstämman* med *Hembygdens dag*, *Internationella festen* och *Julmarknad på Murberget*.

Ett nytt inslag i årets midsommarsfirande var en workshop med genomgång av de danslekar som sedan dansades kring stängen, tillsammans med *Murbergsgillet*. Hur går egentligen texten och hur ser rörelserna ut som hör till? Ett populärt inslag som vi kommer att fortsätta med. Ett roligt och lustfyllt sätt att förvalta kulturarvet.

Samarbeten med föreningar och privatpersoner är avgörande när det kommer till genomförande av verksamheten och utvecklingen av *Murberget friluftsmuseum*. Härnösands trädgårdsodlareförening har stor betydelse för Prästgårdens trädgård och den har i år utvecklats ytterligare med deras värdefulla insatser. Trädgårdsodlareföreningen höll också i en populär plantmässa. Trädgårdarna har fått en upprustning med hjälp av landskapsarkitekt och trädgårdsmästare Mirjam Åkerblom, som har funnits med i planering och genomförande av förbättringar. Hon har arbetat med våra trädgårdsmiljöer som guide och inspiratör – bl.a. skolträdgården, flera publika aktiviteter om odling, bl.a. i skolträdgården och i Prästgårdens trädgård.

Ett av de större samarbetena med *Ångermanlands hembygdsförbund* och *Medelpads hembygdsförbund* är *Hembygdens dag*, som detta år samordnades med *Murbergsstämman* och lockade många besökare. *Härnösands spelmansgille* är, genom sina spelmansträffar varje fredag i Ångermanlandsgården, en annan betydelsefull samarbetspartner.

Museet bemannar och ansvarar för program i miljöerna – Skolan, Smedstorpet, Kyrkan, Prästgården, Ångermanlandsgården och Kägelbanan. Det fanns under 2019 nio får, fyra höns och två kaniner. P.g.a begränsade resurser ifråga om personal och infrastruktur måste djurhållningen i nuläget hållas i liten omfattning.

Under 2019 var Handelsboden stängd p.g.a restaurering. Under 2018 hade Handelsboden 4.150 besökare, och vi märker av detta besökstapp i 2019 års statistik. Handelsboden nyöppnar 2020.

Under 2019 var *Murbergs kyrkan* en populär miljö för besökarna. Det hölls medeltida bildverkstad i Kyrkkrogen, morgonstämning i kyrkan där besökarna fick prova att spela instrument och konserter på torsdagskvällar. I skolan hölls det gammaldags skollektioner och sång- och musikstunder på söndagar. Skolan är en mycket populär miljö för barn och barnfamiljer. Under sommaren intervjuades guiden Olle Burlin i P4 vilket väckte extra mycket intresse för lektionerna. I Prästgården hade sju olika författarsällskap från länet presentationer och i trädgården firades *Wendelas födelsedagskalas*. Där hölls också *Världsbroderidagen*, ett samarrangemang med *Härnösands hemslöjdsförening*. Tillsammans med *Härnösands Vävstugeförening* hölls flera publika aktiviteter i *Ångermanlandsgården*. Andra aktiviteter som hölls under 2019 var medeltidsdagen och 1700-talsdagen i Åvike herrgård.

Julmarknaden är årets sista stora arrangemang. Museet har inlett ett flerårigt utvecklingsprojekt av julmarknaden och de anknytande aktiviteterna i gårdarna på friluftsmuseet. Bland annat har vi sett över marknadsområdet och kriterierna för medverkande försäljare. Tyvärr hade vi sämsta tänkbara väder för ett stort utomhusarrangemang i december; det regnade. De som kom var mycket nöjda och många tog del av utbudet av sagor och jultraditioner från olika tidsperioder som erbjöds ute i gårdarna på friluftsmuseet.

Ulvö kapell

Länsmuseet äger och förvaltar Ulvö gamla kapell som ligger längs Hamngatan på Norra Ulvön i Örnsköldsviks kommun. Ulvö gamla kapell är ett av norrlandskustens äldsta fiskekapell uppfört av Gävlefiskare på 1600-talet. Takmålningarna från 1719 är utförda av Roland Johansson Öberg, en lokal bondson från Norra Ulvön.

Driften och guidning av besökare i kapellet görs av Ulvö kapellag för länsmuseets räkning - med lokala guider och sommararbetande ungdomar. Ulvö kapellag driver själva Ulvö museum, placerat på den gamla lotsplatsen. Museet bestående av ett kokhus, en sjöbod och en gistvall, Ulvö lotsplats på Lotsberget och Ulvö Gamla kapell som en sammanhängande helhet där olika delar av Ulvöhamns historia och kulturarv berättas. De olika delarna binder ihop tiden från 1600-tal till idag.

Under säsongen 2019 hade Ulvö gamla kapell öppet dagligen från den 1 juni till den 31 augusti. Under lågsäsong i maj, september och oktober bokades besök och guidning i kapellet genom kontakt med Ulvö museum.

Under 2019 var det två guider som mötte besökarna från maj till september och det är fantastiskt att under sommaren ha 14 ungdomar som sommarjobbat med att ta del av och sprida vidare ett lokalt kulturarv till över 10 000 besökare.

I början av säsongen, på nationaldagen, 6 juni mottog Ulvö kapellag *Arne Söderbergs Hembygdsstipendium* för sitt arbete med Ulvö museum där Ulvö gamla kapell har en stor betydelse.

Stipendiet delas ut årligen till *"enskild person, en grupp eller en förening som på ett förtjänstfullt sätt, genom forskning, dokumentation, förmedling eller annat bidragit till ökad kunskap om Örnsköldsviks kommuns lokalhistoria."*

*Under året fick vi också svar på åldersdateringen av fiskekapellen längs Västernorrlandskusten som ingår i kulturarvsprojektet *Fiskarkapell i Medelpad och Ångermanland* och har drivits sedan 2017 av Härnösands stift. Arbetet utförs av experter från tre museer, länsmuseerna i Västernorrland och Gävleborg samt Hälsinglands museum i Hudiksvall. För Ulvö kapell har tidigaste byggår fastslagits till år 1626, några år senare än 1622 som står skrivet på insidan av dörren till kapellet.*

Gammelgården i Myckelgensjö

Gammelgården i Myckelgensjö ägs av Västernorrlands museum. Den är ett omtyckt besöksmål trots att den ligger en bit ifrån de stora allfartsvägarna. Länsmuseet bemannar med en guide alla dagar i veckan under sommaren, med början på midsommardagen. Gammelgården är unik med de 30 gamla byggnaderna som ligger samlade i en gårdsgrupp med utsikt över sjön. På gården finns bevarade samlingar från den tid gården ägdes av familjen Genberg. Det inkluderar många vardagsföremål, kläder, samiska skinnarbeten (bl a fällar och skor), en skomakarutrustning, linberedningsverktyg med mera. Det finns också många berättelser, nedtecknade och inspelade av personer som kunde berätta om de som en gång bodde där, och hur de levde. Under sommaren 2019 har det städats och gallrats i byggnaderna. Museet har ett fint samarbete med Myckelgensjö byförening, vilka också driver sommarkaféet med hembakt bröd och lokala produkter.

Fritidsbåtmuseet

2017 öppnade ett nationellt fritidsbåtmuseum i Härnösand. Det tillkom genom ett samarbete mellan Statens maritima och transporthistoriska museer, Västernorrlands museum och Härnösands kommun. Att museet etablerades i Härnösand motiveras av att länet och staden har en stark maritim historia och en tydlig inriktning och kultur med fritidsbåtar. Dessutom är möjligheterna stora att samverka med både föreningar, företag och myndigheter med maritim anknytning. Etableringen har också en förklaring i att de statliga museerna ska utöka sin närvaro ute i landet.

2019 var Fritidsbåtmuseets tredje verksamhetsår. Under sommarsäsongen bemannades museet med guider, och höll öppet alla dagar. Museet hade 1.215 besökare under året.

Bedömningen är att utvecklingspotentialen för museet är stor, särskilt i samarbete med andra aktörer och genom att utveckla befintlig utställning. Under året har arbetet med att vidareutveckla konceptet och potentialen för Fritidsbåtmuseet som besöksmål stått i centrum. Eftersom museet etablerades hastigt under 2017, har mycket av projektledarens arbete under 2018 och 2019 gått åt till att skapa goda förutsättningar för verksamhet. Under våren 2019 avslutade projektledaren sin tjänst, och museet fick planera verksamheten på annat sätt. En ny projektledare har tillsatts, och i övergångsperioden har visst utvecklingsarbete av naturliga skäl tagit längre tid. Uppbyggnadsarbetet för verksamheten under 2019 har lett fram till förutsättningar för utveckling under 2020 och 2021.

Några resultat från 2019:

Museets samling av motorer kommer att utökas i samarbete med Västerås veteranbåtmuseum. Det är planerat att motorerna kommer att utgöra en egen del i museet och ge besökaren en översikt av utombordsmotorns utveckling under 1900-talet. Det finns även planer på att komplettera utställningen med några båtar under det kommande året för att få en ännu bättre representation av båttyper.

Ett långsiktigt samarbete med Härnösands Segelsällskap har inletts kring den omfattande pokalsamling som länsmuseum har i sina samlingar. Tanken är att denna ska visas och presenteras på Fritidsbåtmuseet. För att öka kunskapen kring de olika priserna kommer HSS i samverkan med Fritidsbåtmuseet ta fram historik om de olika båtarna, tävlingarna, skepparna, konstruktörerna mm för att på så vis sätta prispokalerna i ett sammanhang.

2020 års tema utställning på museet blir *Tro, hopp och kärlek*; en utställning om sjömanstatueringar och historiken bakom dessa. Utställningen är producerad av *Sjöhistoriska museet* och har starka kopplingar till maritimt liv, identitet och kroppskonst. Genom samarbete med Sjöhistoriska museet och Härnösands kommun så ska en fyr monteras utanför museet som markör för besökare. Under året som kommer ska denna högtidligen invigas.

Regional läns-hemslöjdverksamhet

Hemslöjds-konsulentverksamheten i Västernorrland är placerad på länsmuseum. Uppdraget att främja hemslöjd i länet bedrivs genom löpande verksamhet som till exempel kursverksamhet, slöjdhandledarutbildning, slöjdworkshops, utställningar och framtagande av pedagogiska material.

Hemslöjds-konsulenterna samarbetade under året med en mängd olika aktörer såsom kulturkonsulenter, museer, kulturskolor, skolor, studieförbund, föreningar, bibliotek, fritidsgårdar, privata slöjdare med flera, såväl i som utanför länet och ibland också i internationella projekt. Mest effektivt är arbetet när långsiktiga samarbeten fungerar väl med olika aktörer.

Barn och unga är en prioriterad målgrupp. 2019 gav goda möjligheter, bland annat via de båda slöjduitställningarna som erbjöd god miljö för programverksamhet för grundskolorna. Här följer några exempel från verksamheten under året.

Slöjd kommer lastad är ett projekt avsett som fortbildning och inspiration för grundskolans slöjdlärare, men det riktar sig också direkt till eleverna med inspiration och kunskap om hemslöjd. Projektet har finansierats av Region Västernorrland. Projektet når skolorna både i fysisk och i digital form. Projektet bygger dels på taktila slöjdlådor med inspiration till slöjd i traditionella tekniker och material men med utformning och funktion för ungas liv och behov idag, dels produceras en tillhörande hemsida med ytterligare inspiration, foton, filmer, DIY-texter, faktatexter och fördjupningar. Materialet har färdigställts under slutet av 2019 och kommer att lanseras under 2020.

Två externproducerade utställningar om slöjdmaterial, gran och ull, visades på Västernorrlands museum under våren 2019 (se ovan under kapitlet om utställningar). I samband med utställningarna presenterades lokala slöjdare/företagare/ullproducenter. Utställningarna följdes upp med varsin temadag samt en omfattande programverksamhet dit länets alla grundskolors mellan- och högstadielklasser bjöds in.

Förutom detta har det hållits arrangörsutbildning för ungdomar i samarbete med Scenkonstbolaget och *Riksteatern – Kultur Crew*. Under våren avslutades Kultur Crew-gruppen som utbildats under 2018. Nya pengar för 2019-2020 söktes och beviljades från regionen, denna gång med *Riksteatern* som projektägare. Under 2019 deltog ungdomar från Matfors, Sundsvall och Timrå, lite senare anslöt också Härnösands fritidsgård. Under hösten genomfördes första utbildningshelgen i Sundsvall. Arrangörsutbildningen syftar till att ge ungdomar kompetens och självkänsla till att kunna göra kulturarrangemang i sina kommuner. Den innehåller bland annat ämnen som ekonomi, hantering av avtal och ansökningar, marknadsföring, ljud- och ljus-teknik, arrangörskap, värds-kap, presskontakter och deltagarkultur. Planen är att årligen genomföra arrangörsutbildning för unga i regionen.

I projekt *Arctic Wood NetWork* (finansierat av *Nordiska ministerrådet*) har hemslöjds-konsulenterna samarbetat med museer i Ryssland, Danmark, Finland och Norge. Projektets syfte är att bidra till ökat entreprenörskap bland trähantverkare i kulturarvsfältet (t.ex. byggnadsvård, slöjd) samtidigt som också museer, framförallt friluftsmuseer, också ökar sin entreprenörskompetens. Projektet drivs av *Midt-Troms museum*, Norge. I projektet har flera av de andra museerna besökts under 2019. Västernorrlands konsulenter besökte under året *Åbo hantverksmuseum* och *Stundars friluftsmuseum* i Korsholm, Finland, *Midt-Troms museum* i Bardufoss, Norge samt *Kizhi state museum* (Petrozavodsk) och *Malaye Korely* (Arkangel'sk Oblast) i Ryssland. Under våren 2020 skrivs projektets slutrapport.

I Handmade-projektet *Birch Bark Revival* (finansierat av *Nordiska kulturfonden*) deltog konsulenterna tillsammans med *Midt-Troms museum* samt svenska och finska slöjdare. Projektet ledes av *Design Stories* i Göteborg.

Under året hölls tio olika slöjdcourser i ämnen som slöjdcirkuspedagogik, tovade skor/stövlar, mönsterkonstruktion för sömnad och Biomimicry. 25 olika slöjdworkshops har hållits på olika orter i regionen, samt några utanför länet. Hemslöjds-konsulenterna genomför varje år en slöjdhandledarutbildning för slöjdare som vill leda fritidsverksamhet för barn och unga. Kursplanen består

av 54 studietimmar och fördelas under tre helgräffar. Under 2019 utbildades åtta nya slöjdhandledare. För fjärde året hölls *Slöjdbang – en dag om slöjd*, på länsmuseum. Konceptet bygger på tematiskt event öppet för alla, träffen bjuder på både lättsmält och fördjupning. Cirka hundratalet besökare brukar delta. Årets tema var *Slöjden ger dig vingar*. På *Urkult världskulturfestival* arrangerade hemslöjdskonsulenterna en stor slöjdverkstad öppen för alla åldrar. På friluftsmuseet hölls en byggnadsvårds- och hantverksdag med olika utställare inom byggnadsvård och slöjd. Detta var ett arrangemang i samarbete med projekt *Traditionellt hantverk och hållbart byggande* som drivs av *Byggnadsvård Mitt* och *Jamtli*.

Affärsverksamheter

Museet har ett uppdragsdirektiv från stiftelsebildarna där vikten av den externa finansieringen betonas. Affärsverksamheter ger ett stort mervärde till kärnverksamheten, och förstärker museet i sitt uppdrag. Affärsverksamheter genom butik, kafé, konferens och olika upplevelser är en del av att öka externfinansieringen. Generellt behöver kulturverksamheter, och inte minst de som inriktar sig mot kulturarv, stärka kopplingen till kulturarvsturismen. På sikt kommer museet utvecklas mer strategiskt vad gäller besöksnäring – och projekt söks kontinuerligt för att kunna förverkliga detta. Under 2019 har utvecklingssteg i ifråga om våra egna affärsverksamheter tagits.

Under året har Gårdshuset på friluftsmuseet renoverats invändigt till en konferensmiljö och även Handelsbodens restaurering har påbörjats. I Kyrkkrogen har skorsten m.m. restaurerats, vilket gör att byggnaden ska kunna användas för uthyrning och upplevelser.

Museibutikens inriktning är lokala/regionala varor med koppling till kulturarv. Under de senaste åren har den lokala profilen stärkts, bland annat genom att relationen med lokala hantverkare stärkts, exempelvis genom "Pop-up i museibutiken". Detta samarbete med regionala hantverkare och slöjdare, är populärt hos besökarna. Hantverkarna finns på plats för att visa, berätta och sälja sitt hantverk. Likaså hålls en minivernissage under några timmar första utställningsdagen där besökarna får träffa hantverkaren/slöjdaren. Exempel på lokala-regionala varumärken som säljs i butiken: Mitt Skafferi, Spikarö, Kulturverkstan, Uldorado, Charlotta Perner, Jacob Baumann, Theresia Poniatovska, Kent Hammarström etc.

Butiken jobbar med hållbarhet och återbruk samt restprodukter, en inriktning som kommer att fortsätta utvecklas. Museibutiken arbetar också utifrån ett socialt hållbarhetsperspektiv – förstärker mångfald och jämställdhet. Museet är t.ex. Fairtradeanslutet och har arbetat med kampanjer under året, dels under våren *Fairtrade Challenge-fika* på Västernorrlands Museum, som syftar till att sprida Fairtrades budskap om social hållbarhet. Butiken sålde kaffe, te, choklad, godis, socker och bakverk som är Fairtrade. Under hösten genomfördes Fairtrade-kampanjen genom att ha rabatter på våra Fairtrade-varor i butiken och tävling för besökarna. Förutom detta så har butiken haft andra butikskvällar med rabatter, och erbjudanden.

Under 2019 har museet drivit ett kafé med hjälp av arbetsmarknadsåtgärder i form av extratjänster. Här har det serverats uppskattad vegetarisk soppa och hembakat bröd. Denna satsning avslutades under 2019, och museet stängde sin lunchservering. Under december månad hade *Freddes mat* pop-up-verksamhet i museets restaurang. Under februari 2020 öppnas kafé och restaurang i museibyggnaden i extern regi, *Lindas Mat & Kafé*.

Bidra till forskning och kunskapsuppbyggnad

Att bidra till forskning och kunskapsuppbyggnad är centralt i ett museums uppdrag, och är tydligt uttryckt i museilagen och uppdragsdirektivet. Detta gör vi genom att samverka med kunskapsinstitutioner, men också genom att utgå från våra samlingar. Ett professionellt arbetssätt är också grundläggande. Likaså är samverkan helt central, samverkan som i sin tur ska leda till kunskapsuppbyggnad.

Forskning och kunskapsuppbyggnad är, utöver i museets grunduppdrag, knutet till externfinansierade projekt, som vi också arbetar för att öka. Detta för att öka vår externfinansiering – vilket är ytterligare ett mål som museet ska nå enligt uppdragsdirektivet. Här följer några exempel.

I Norrland har museerna ett gemensamt kunskapsuppbyggande projekt *Museer i Norr – Nätverk för kunskap* som syftar till att stärka museernas förutsättningar att utvecklas utifrån krav på kunskapsuppbyggnad enligt Museilagen. Projektet initierades 2018 som ett treårigt interregionalt samarbete mellan fyra läns museer samt två specialmuseer i Norrland. Under 2019 genomfördes 17 webbseminarier. Seminarierna har vänt sig till olika yrkesgrupper i museerna med målsättningen att presentera och diskutera ny forskning, nya arbetsmetoder eller ett tätare samarbete mellan museerna. Teman har bland annat varit: *Forskningssamarbeten inom kulturarvsområdet*, *Insamling. Det digitaliserade museimaterialet*, *Affärsverksamheter och museibutiker*. Intresset att delta i webbseminarierna har varit stort så deltagare har funnits även från Länsstyrelserna och läns museer i södra delen av landet. Projektkoordinator vid Västernorrlands museum har inom projektet även utrett frågor om forskarutbildning för museipersonal och vidareutbildning till byggnadsantikvarier då behovet av utbildade byggnadsantikvarier är stort i Norrland. Projektet koordineras från Västernorrlands museum och delfinansieras av *Statens kulturråd* och *Region Västernorrland*.

Hembygdsförbunden driver tillsammans med länsmuseum sedan 2017 ett projekt för att överföra lokala äldre register och digitala data till ny och publik plattform. Projektet erhöll under året bidrag från Jordbruksverket/Länsstyrelsen för att fortsätta arbetet att på nätet bli synliga och tillgängliga för besöksnäring och turism.

Första delen av projektet *Landskapet för asylsökande* är ett samarbete med *Ångermanlands hembygdsförbund* och *Västernorrlands museum* under perioden juni 2018 till september 2019 (en fortsättning genomförs 2019 till 2020 tillsammans med *Internationella klubben/5i12*, Härnösand). Syftet med projektet är att främja vuxna asylsökandes kunskaper om det svenska samhället för en enklare och snabbare etablering efter asylprocessen. Hembygdsgrupper, kulturevenemang och kulturinstitutioner har potential att skapa förståelse för hur dagens samhälle vuxit fram. De förmedlar kunskap om kultur, traditioner, värderingar och normer om medborgarnas rättigheter och skyldigheter som är avgörande för asylsökande att veta och känna till om det svenska samhället. Aktiviteter har bedrivits i fyra kommuner; ca 900 personer, i ca 50 aktiviteter. Målsättningen var att engagera lika många kvinnor som män men det har av olika anledningar inte varit möjligt även om det ordnats särskilda aktiviteter för kvinnor och för kvinnor och barn. Vårt intryck är emellertid att deltagarna uppskattat aktiviteterna och att projektet uppfyllt sitt syfte.

Ett annat projekt som nu avslutas och som museet har varit involverad i under året är *I skuggan av Antropocen: Utveckling av ekokritisk museipedagogik vid kulturhistoriska museer*, ett projekt som drivits av *Riksantikvarieämbetet* och *Världskulturmuseerna* under projektledning av docent Carola Nordbäck. Projektet har arbetat med museernas kulturarvspedagogiska uppdrag, och utforskat metoder och infallsvinklar för att koppla verksamheten till *Agenda 2030* och ett ekokritiskt förhållningssätt. Det handlar om att utveckla museernas sätt att främja det som i *Agenda 2030* kallas *lärande för hållbar utveckling*. Medarbetare på länsmuseum har varit delaktiga i detta arbete, och en konferensdag har hållits på Västernorrlands museum under hösten 2019 (läs mer under utställningsverksamheten ovan).

Under 2019 har länsmuseum också inlett samarbete med Mittuniversitetet och Timrå kommun kring forskningsprojektet *Ung i Timrå* som syftar till att undersöka hur unga kan göra sina röster hörda gentemot politiker kring samhällsfrågorna och vilken roll museet kan spela i medborgardialog. I projektet undersöks specifikt metoden Photovoice.

Västernorrlands museum har en viktig samverkansroll i länet, inte enbart genom projekt. Målet är att genom samverkan med besöksnäring och andra aktörer inom närings- och föreningsliv tillsammans bidra till ett attraktivt län och levande landsbygd. Som länsinstitution har vi också ett lärande uppdrag för att uppmana alla samhällssektorer till ökat ansvar för kulturarv och kulturmiljö. Inom kulturmiljöuppdraget har detta beskrivits under annan rubrik ovan.

Museet tar en aktiv roll i den samverkan som bedrivs inom nätverket *Kulturarv Västernorrland*, som har sin utgångspunkt i länets nya strategiska kulturarvsprogram och som samordnas av regionens kulturarvskonsulent. Fokus ligger på skapandet av mötesplatser och fortbildning för kulturarvssektorn, men även på omvärldsbevakning.

Det finns också ett regionalt museinätverk som samordnas av Västernorrlands museum, och nätverket har under det senaste året genomfört fortbildningsträffar och nätverksmöten, bl.a. för museichefer i länet men också kring digital utveckling. Fokus har legat på museernas samordningsuppdrag och på digital utveckling. Se mer om dessa fortbildningsträffar under beskrivningen av vår digitala utveckling ovan.

Under 2019 har länsmuseum generellt stärkt sin position i samverkan genom Länsmuseumens samarbetsråd och projektet *Sveriges största museum*. Länsmuseumerna har samlats nationellt och krävt ökade statliga anslag, utifrån slutsatsen att verksamheterna vid landets länsmuseum urholkas av rådande politik. Länsmuseumerna står inför stora utmaningar vad gäller bevarande av kulturarv och kulturmiljöer i sina län, inte minst i form av samlingar och byggnader, men också utmaningar ifråga om att klara sina uppdrag inom samlingsförvaltning, kunskapsuppbyggnad och publik verksamhet genom Museilagen. Museilagen ställer höga krav på kunskapsuppbyggnad, samlingsförvaltning och publik verksamhet och är tydlig med kravet på att verksamheten ska vila på professionell grund och utgå från ett kvalitetsperspektiv. Detta kräver resurser, och dessutom inom många olika museala områden. Detta blir fortsatt en stor utmaning för länsmuseumerna.

Regeringen har i januari 2020 givit *Riksantikvarieämbetet* i uppdrag att göra en genomlysning av museernas verksamheter, och granskningen ska innehålla en analys av hur förutsättningarna för verksamheten förändrats över tid, driftsformer, uppdrag och verksamheternas betydelse för den regionala infrastrukturen.

För länsmuseumerna och för *Västernorrlands museum* är *Länsmuseumens samarbetsråd* och projektet *Sveriges största museum* ett fortsatt viktigt kunskapsuppbyggande och samverkande samarbete.

Stödfunktioner och genomförandekapacitet

Ett övergripande mål är god genomförandekapacitet och god måluppfyllelse. Detta ska museet skapa genom att arbeta systematiskt, skapa rätt förutsättningar för verksamhet och ha ändamålsenliga lokaler och infrastruktur och genom medvetet och effektivt resursutnyttjande. God genomförandekapacitet och måluppfyllelse ska också skapas genom att nyttja digital teknik och digitala metoder, stärka intern samverkan och museal kompetensutveckling. I detta kapitel beskrivs hur vi arbetat med genomförandekapacitet och att skapa god måluppfyllelse under året.

Ändamålsenliga lokaler är en viktig del. Museet har också som ett övergripande mål att vara ett högt värderat turistmål/besöksmål, och som ett specifikt resultatmål: att museets publika ytor och miljöer är välskötta och trygga. Detta bygger på välfungerande lokaler, för såväl publik verksamhet som arbetsytor.

Vad gäller ytorna i museibyggnaden har det genomförts flera viktiga renoveringar under 2019. Bl.a. har golven slipats och lackats i museibyggnaden och väggarna har målats, med gott resultat. En planering av de publika ytorna pågår, och under 2019 togs en plan för utställningsytorna fram som syftar till att möjliggöra den utveckling som vi kommer att se av bas- och tillfälliga utställningar under de närmaste åren. Flera tillgänglighetsanpassningar har gjorts i de publika lokalerna, utöver de grundläggande anpassningarna för att klara kraven på enkelt avhjälpta hinder.

Lokalstrategiska frågor gällande såväl friluftsmuseet som museibyggnadens interna och publika ytor är av största vikt, och resurser har tillskjutits för att arbeta med dessa frågor. Under många år har personalen varit utspridd i flera administrationsbyggnader, och nu är målet att så många som möjligt ska samlas i museibyggnaden samt i ett fåtal övriga byggnader på friluftsmuseet. Detta ger en bättre arbetsmiljö, minskade kostnader för uppvärmning och förutsättningar för att öka externfinansieringen, då de tomma husen på friluftsmuseet kan hyras ut. Under året har vi också i "biblioteksprojektet" gått igenom alla boksamlingar för tillgängliggörande, gallring och systematik, ett arbete som fortsätter under 2020. Likaså pågår en omfattande urstädning av byggnader, då material och rekvisita förvarats på olika håll. Stora städinsatser har utförts i lagerlokaler, magasin och på Gammelgården i Myckelgensjö samt i flera hus på friluftsmuseet.

Ytterligare förbättringsåtgärder är iordningsställande av verkstadens utomhusytor, nya vattenledningar och vattenutkastare samt el-central på området. Ett iordningsställande av en ny besöksparkering, med ca 40 platser utanför vägbommen är genomförd. En utveckling av samarbetet med återvinning har gjorts tillsammans med *Hemab*.

Motsvarande strategiska arbete för magasinlokalerna har också påbörjats, liksom en översyn av klimatanläggning, ventilation, sprinklersystem och larm m.m. i huvudbyggnaden. Det är av största vikt för genomförandekapaciteten att ha ordning och reda i lokalerna, att de är välskötta och att de är ändamålsenliga.

Förutom arbetet med lokaler så har Västernorrlands museum under året haft ett omfattande arbete för god genomförandekapacitet och måluppfyllelse i arbetsprocesser och resultat. Det nya uppdragsdirektivets övergripande mål har börjat brytas ner till resultat- och aktivitetsmål, ett arbete som också kommer att pågå under 2020. Måldokument och treårsplaner för verksamhetsområden har tagits fram. De största insatserna vad gäller kompetensutveckling har gällt projekt och processtyrning, arbetsmiljöarbete och tillhörande policyer men också IT-kompetens, brand och HLR. Eftersom ett mål för Västernorrlands museum är digital utveckling inom alla områden, så behöver personalen vara IT-mogen. Utbildningsinsatser har framförallt genomförts i *Office 365: Teams* och *Outlook*. Dessa utbildningar fortsätter. Under de kommande åren fokuseras behov av museal kompetensutveckling än mer.

Inom IT har migrering av museets servrar till extern hosting genomförts, vilket sparar resurser. Den fasta telefonin har avvecklats, och bytts ut mot enbart mobil telefoni. Det har också skett en övergång från stationära datorer till laptops. Nätverket på museet har uppraderats och moderniserats.

På kommunikationsområdet har utarbetandet av mallar och rutiner för funktion och form tagits fram. Bildbanksarbetet har påbörjats liksom ett fortsatt identitetsarbete. Den nya webben har varit online i drygt ett år. Under hela 2019 har en pågående utveckling skett av plattformens form och funktion.

Vad gäller processutveckling och processimplementering, så har ett fokus under hösten 2019 varit museiupplevelsen som process och metod.

En projektmodell har införts och alla projekt som startar vid museet följer en särskild agil struktur och process. Detta är viktigt för att kunna kontrollera och styra resurser och genomförande. För byggprojekt har en särskild byggprocess införts, som utgår från byggbranschens form och införlivandet av antikvarisk kompetens i processen.

På den tekniska sidan har lokalvårdens effektivitet setts över och uppdragen på den tekniska avdelningen tydliggjorts. Inom administrationen har en övergång till digital fakturahantering skett, och under 2020 följer en effektivisering av posthantering och diarium/registratur.

En slutsats vad gäller god genomförandekapacitet och måluppfyllelse under 2019 är att det tar tid att både forma och implementera organisationsövergripande strukturer och arbetssätt i en så verksamhetsbred organisation. Arbetet med detta är fortsatt nödvändigt för Västernorrlands museum, och kommer att vara avgörande för vår utveckling.

Ekonomisk analys

Resultatet för året visar 1 777 tkr, vilket är 2 175 tkr bättre än budget på -398 tkr. Den främsta förklaringen till det positiva resultatet är de finansiella posterna på 1 343 tkr, en avkastning som inte budgeterats då 2019 började med att stiftelsefonden visade på förlust. Stiftelsefonden har gått mycket bra under 2019 och kan komma att möjliggöra för viktiga investeringar i verksamheten nästkommande år.

De yrkande på återbetalning av moms för åren 2012-2018 som skickats in till Skatteverket är under utredning och har inte någon resultatpåverkan för 2019.

Rörelseresultatet är 434 tkr, vilket är 862 tkr bättre än budget. Som noterats i årets delårsrapporter beror den största delen av det positiva resultatet på att lönebidrag inte budgeterats, framförallt på tekniska avdelningen och under avdelningen Samlingar och Kulturmiljö. Samtidigt som det går att förklara överskottet med att alla lönebidrag inte räknats in i budget, noteras andra större avvikelser från budget. Arkeologiverksamheten redovisar ett överskott mot budget samtidigt som verksamheten inom uppdragskonserveringen redovisar ett negativt resultat mot budget. Konserveringsverksamheten ses vara i ett uppbyggnadsskede. Inom den byggnadsantikvariska verksamheten tog det tid att rekrytera kompetens, så här har avsaknaden av kostnader och intäkter skapat ett resultat i balans. Kostnaderna inom ledning har varit högre än budget, vilket främst beror på att externa tjänster köpts in för bland annat arbetsmiljöarbete, biblioteksprojekt och besöksnäringens utredning för friluftsmuseet. Samlingsverksamheten har inte genomfört all planerad verksamhet under året. Framförallt har inte de kostnader som budgeterats för nytt samlingssystem och vevsystem upparbetats. På tekniska avdelningen redovisas lägre kostnader än budgeterat för externa uppdrag, snöröjning samt el och lokalvård. I samband med en chefs pensionsavgång för friluftsmuseet tillsattes inte den tjänsten och personalkostnaderna är därmed lägre än budgeterat. De förändringar i verksamheten som styrelsen beslutade om vid halvårsskiftet har påverkat prioriteringarna i verksamheten under senare delen av året. Samtidigt har verksamheten arbetat hårt för att anpassa verksamheten till de ekonomiska förutsättningarna, vilket skapar en god balans inför 2020 års budget. Beslutet har också gjort att vissa verksamhetsinsatser fått skjutas fram till kommande budgetår av planeringsskäl.

Med en uppräkningsom 2 % på anslagen från Härnösands kommun och Region Västernorrland klaras i nuläget löne- och hyresuppräknningar under året som kommer. I budgeten för 2020 är lönebidragen inräknade.

Utmaningen för Västernorrlands museum ligger framförallt i den, jämfört med andra läns museer, omfattande infrastrukturen i omfattningen av det kulturarv som stiftelsen har att bevara och tillgängliggöra. Stiftelsen äger ett av de större friluftsmuseerna. Inför 2020 är budgeten i balans, men verksamheten ser ingen lösning för att långsiktigt klara av underhåll och drift på det omfattande friluftsmuseet, vilket är den största utmaningen framåt. Extern finansiering i form av projektbidrag etc. kan lösa en del av finansieringen, men kommer inte att vara tillräcklig till att rädda annat än delar av den. Att utveckla friluftsmuseet som en tillväxtskapande mötesplats och kompetenscentrum för näringslivet, särskilt inom kulturella och kreativa näringar, samt att utveckla den egna affärsverksamheten på friluftsmuseet är viktigt och är en nödvändig framgångsfaktor.

Andra allvarliga begränsningar är samlingsförvaltningen, som museilagen kräver ska vara god. Där är det framförallt insamling av fysiskt material som är satt till det yttersta minimum. Konsekvensen av det är att museet inte kan samla nutidens kulturarv och heller inte arbeta med komplettering av samlingarna.

Ytterligare en ekonomisk utmaning för verksamheten är ändamålsenliga lokaler. 1994 var Västernorrland det län som hade den mest moderna museibygnaden, men idag krävs stora investeringar för att lokalerna ska kunna vara ändamålsenliga för utställningar, stora samlingar och publik- och affärsmässig verksamhet av olika slag. Inte heller finns det välfungerande administrativa ytor i form av personalrum, kontor och gemenskapsytor. Larmsystem måste bytas ut, liksom belysning och andra kostnader som faller på hyresgästen.

I 2019 års bokslut redovisas ett positivt resultat och en tryggad planering för de närmaste årens verksamhet, som bygger på utveckling av verksamheten så att uppdraget ska klaras av fullt ut, om än begränsat.

Överskottet kommer väl till pass i det omfattande och prioriterade arbetet med basutställningarna, friluftsmuseet, besöksmålsutvecklingen och investeringar i museibygnaden under 2020-2023.

Utblick framåt

Basutställningarna kommer att byggas om med ett medvetet lågbudget- och hållbarhetsperspektiv, men med fokus på hållbarhet och mångfald av berättelser. Under 2020 och troligen början av 2021 utreds den skolpedagogiska verksamheten som en del i läns museiverksamheten som helhet. Programverksamheten kopplas tätt ihop med utställningsutvecklingen, både basutställningarna och de tillfälliga. Antalet tillfälliga utställningar minskar rejält, för att kunna prioritera basutställningarnas revidering. Kulturmiljöuppdraget utvecklas i länet och kommer att fylla en viktig funktion i kommunerna.

Uppdragsverksamheterna inom byggnadsvård och konservering säkras och utvecklas och den arkeologiska verksamheten fortsätter att utvecklas framgångsrikt. I nuläget är den svåraste delen av utvecklingen konserveringen, som är sårbar. Den digitala utvecklingen är omfattande och steg tas mot att arbeta med processer utifrån ett digitalt-först-perspektiv. Här ser vi goda möjligheter till framsteg.

Det hårda arbetet med att frigöra byggnader för uthyrning börjar ge resultat, och under slutet av 2020 kommer både Wulkanska huset och Hellströmska vara till huvuddelen tillgängliga för annan verksamhet. Bibliotekssamlingarna har vid samma tidpunkt setts över och placerats i bokmagasin. Under 2020 kommer också arkivutredningen att sättas igång, och ett omfattande arbete med tillgängliggörande av olika typer av arkivsamlingar kan ta vid.

En aktör har i början av 2020 etablerat sig i museets kafé och restaurang och vi kan utveckla paketupplevelser tillsammans. Under 2019 var museets butik uppskattad. Under 2020 och framåt ska vi stärka kopplingen mellan butik och övrig verksamhet, t.ex. utställningar och program.

Hemslöjdsverksamheten stärker museets roll som kulturarvsaktör och mötesplats, och samarbetet mellan hemslöjdskonsulenter och museets verksamhet stärks – i kunskapsuppbyggnad, utställningar och program.

De utmaningar vi ser gäller framförallt, som ovan betonats, Murbergets friluftsmuseum, som förfaller. Med planeringen inför sommarsäsongen 2020 satsas på byggnadsvård och upprustning, något som det också finns ett stort publikt intresse för och som är viktigt utifrån ett hållbarhetsperspektiv. För Murbergets friluftsmuseum innebär byggnadsvårdsprioriteringen att mer resurser satsas på restaurering än på guider eller kostsamma program. Detta är fullständigt nödvändigt, men räcker inte på långa vägar till att trygga utvecklingen för friluftsmuseet, som består av ca 70 kulturhistoriska byggnader. Även Ulvö kapell och Gammelgården i Myckelgensjö är i behov av underhåll och restaurering. De kommande årens strategiska satsningar på projekt och extern finansiering kommer att bli avgörande för om friluftsmuseet och annan egendom i länet kan fortsätta drivas i nuvarande former. Den externa finansieringen bör handla om uthyrning och intäkter kopplat till evenemang, sponsring och projektbidrag. Likaså har länsmuseum inte längre en tillräckligt stor verksamhet för att fylla museibygnaden själv. Med en successiv utveckling som går mot ett större länsuppdrag blir resurserna på plats i Härnösand också mer begränsade. Detta kommer på sikt innebära att delar av museibygnaden behöver hyras ut i andra hand eller att hyreskontraktet behöver omförhandlas. Det krävs också omfattande underhåll av museibygnaden, som nu är 26 år gammal. Ventilation, klimatanläggningar för magasin och sprinklersystem samt larm är några av de delar som kräver omfattande underhåll eller utbyte. Här kommer en satsning från stiftelsebildare och en prioritering från stiftelsens styrelse att krävas.

Vi närmar oss ett regionalt uppdrag inom fler områden. Samarbeten med Timrå kommun och Mittuniversitetet kring Ung i Timrå och ett samarbete kring utställningsverksamhet i Sollefteå har påbörjats. Vi fokuserar på insamling av digitalt material och digital förmedling, vilka kommer stärka våra möjligheter att fungera som länsresurser och förutsättningarna för breddad delaktighet. En viktig insats för museet är att starta insamlingsinitiativ under året för att öppna för dialog, delaktighet och medskapande i länet och för att bredda rösterna i museets samlingar. Det är ett nytt område för hela museisektorn, även internationellt och vi har redan fått frågor från andra läns museer som vill veta mer om vårt arbete.

I arbetet med utställningar fortsätter vi arbeta med produktionsprocesser för att stärka digitala frågor och för att säkra att vi kan nå ut till hela länet med hjälp av hybrida upplevelser och med digital teknik. Vi stärker kunskapsförmedlingen i digitala kanaler och öppnar för att publiken ska kunna interagera och bidra. Nya arbetsmetoder med ett barnperspektiv och för breddad delaktighet är med i arbetet med att revidera basutställningarna. Breddad delaktighet handlar också om att nå andra målgrupper än barn; t.ex. så har museet i sitt uppdrag att specifikt arbeta med kultur för äldre och nationella minoriteter, med asylsökande och nya svenskar.

Flerårsjämförelse*

Beloppen i flerårsjämförelse visas i tkr

	2019	2018	2017	2016	2015
Totala intäkter	45 207	47 950	44 705	46 898	45 425
Resultat	1 777	-60	-1 315	607	-979
Balansomslutning	32 916	34 403	31 749	43 960	45 185
Soliditet (%)	80	71	77	86	82
Antal årsarbetare	50	58	49	50	53

*Definitioner av nyckeltal, se noter

Förändringar i eget kapital

	2019-12-31	2018-12-31
Eget kapital vid årets ingång	24 491 421	24 551 118
Årets resultat	1 776 877	-59 697
	26 268 298	24 491 421

Stiftelsen Länsmuseum Västernorrland

Org.nr. 888000-3143

RESULTATRÄKNING

	Not	2019-01-01 2019-12-31	2018-01-01 2018-12-31
Verksamhetsintäkter			
Nettoomsättning		4 434 011	5 379 122
Bidrag och övriga verksamhetsintäkter	2	40 773 055	42 212 061
		<u>45 207 066</u>	<u>47 591 183</u>
Verksamhetskostnader			
Direkta kostnader		-2 761 492	-3 777 133
Övriga externa kostnader		-14 650 305	-14 062 804
Personalkostnader	3	-26 982 422	-29 311 246
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar		-378 998	-398 959
		<u>-44 773 217</u>	<u>-47 550 142</u>
Verksamhetsresultat		433 849	41 041
Resultat från finansiella poster			
Resultat från övriga värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar		1 347 771	-130 820
Ränteutgifter		164	47 725
Räntekostnader		-4 907	-17 643
		<u>1 343 028</u>	<u>-100 738</u>
Resultat efter finansiella poster		1 776 877	-59 697
Årets resultat		<u>1 776 877</u>	<u>-59 697</u>

Stiftelsen Länsmuseum Västernorrland

Org.nr. 888000-3143

BALANSRÄKNING

2019-12-31

2018-12-31

Not

TILLGÅNGAR

Anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar

Byggnader och mark	4	326 378	390 481
Inventarier, verktyg och installationer	5	782 597	913 561
Konst		18 168 000	18 168 000
		<u>19 276 975</u>	<u>19 472 042</u>

Finansiella anläggningstillgångar

Andra långfristiga värdepappersinnehav	6	4 916 925	3 749 435
		<u>4 916 925</u>	<u>3 749 435</u>

Summa anläggningstillgångar 24 193 900 23 221 477

Omsättningstillgångar

Varulager m.m.

Handelsvaror		258 442	511 776
		<u>258 442</u>	<u>511 776</u>

Kortfristiga fordringar

Kundfordringar		701 422	4 105 674
Övriga fordringar		436 555	300 673
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		2 664 354	2 863 827
		<u>3 802 331</u>	<u>7 270 174</u>

Kassa och bank

Kassa och bank		4 661 039	3 399 608
		<u>4 661 039</u>	<u>3 399 608</u>

Summa omsättningstillgångar 8 721 812 11 181 558

SUMMA TILLGÅNGAR 32 915 712 34 403 035

EGET KAPITAL OCH SKULDER

Eget kapital

Ökning av eget kapital	24 491 421	24 551 119
Årets resultat	1 776 877	-59 697
Eget kapital vid årets slut	26 268 298	24 491 422

Kortfristiga skulder

Leverantörsskulder	3 230 041	3 259 505
Aktuell skatteskuld	14 646	36 986
Övriga skulder	357 910	1 047 110
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	3 044 817	5 568 012
Summa kortfristiga skulder	6 647 414	9 911 613

SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER

32 915 712 **34 403 035**

lz

Stiftelsen Länsmuseum Västernorrland

Org.nr. 888000-3143

NOTER

Not 1 Redovisnings- och värderingsprinciper

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen och BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3).

Principerna är oförändrade jämfört med föregående år, förutom värderingen av finansiella tillgångar.

Fordringar

Fordringar har upptagits till de belopp varmed de beräknas inflyta.

Övriga tillgångar, avsättningar och skulder

Övriga tillgångar, avsättningar och skulder har värderats till anskaffningsvärden om inget annat anges nedan.

Intäktssredovisning

Intäkter

Det inflöde av ekonomiska fördelar som företaget erhållit eller kommer att erhålla för egen räkning redovisas som intäkt. Intäkter värderas till verkliga värdet av det som erhållits eller kommer att erhållas, med avdrag för rabatter. Vid försäljning av varor redovisas normalt inkomsten som intäkt när de väsentliga förmåner och risker som är förknippade med ägande av varan har överförts från företaget till köparen.

Offentliga bidrag

Ett offentligt bidrag som inte är förknippat med krav på framtida prestation redovisas som intäkt när villkoren för att få bidraget uppfyllts. Ett offentligt bidrag som är förenat med krav på framtida prestation redovisas som intäkt när prestationen utförs. Om bidraget har tagits emot innan villkoren för att redovisa det som intäkt har uppfyllts, redovisas bidraget som en skuld.

Materiella anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar. Tillgångarna skrivs av linjärt över tillgångarnas bedömda nyttjandeperiod förutom mark som inte skrivs av. Nyttjandeperioden omprövas per varje balansdag. Följande nyttjandeperioder tillämpas:

	Antal år
Byggnader	12
Inventarier, verktyg och maskiner	5-10

Finansiella instrument

Finansiella instrument värderas till verkligt värde efter marknadsvärdet.

Varulager

Varulagret är värderat till det lägsta av anskaffningsvärdet, beräknat enligt först-in-först-ut, och nettoförsäljningsvärde. Nettoförsäljningsvärdet har beräknats till försäljningsvärdet efter avdrag för beräknad försäljningskostnad, varmed hänsyn har tagits till inkurans.

UPPLYSNINGAR TILL ENSKILDA POSTER

Not 2 Bidrag och övriga verksamhetsintäkter	2019	2018
Region Västernorrland	21 822 000	21 394 000
Härnösands kommun	7 701 530	7 525 645
Projektmedel Region Västernorrland	244 779	297 201
Regionalt kulturanslag	5 940 000	5 858 479
Lönebidrag Arbetsförmedlingen	2 895 342	4 392 469
Övrigt	2 169 404	2 744 267
	40 773 055	42 212 061
Not 3 Medelantal anställda	2019	2018
<i>Medelantal anställda</i>		
Medelantalet anställda bygger på av stiftelsens betalda närvarotimmar relaterade till en normal arbetstid.		
Medelantal anställda har varit	50	58
Not 4 Byggnader och mark	2019-12-31	2018-12-31
Ingående anskaffningsvärde	815 155	815 155
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	815 155	815 155
Årets avskrivningar	-64 103	-69 900
Utgående redovisat värde	326 378	390 481
I ovanstående redovisat värde ingår		
Kulturhistoriska byggnader	1	1
Not 5 Inventarier, verktyg och installationer	2019-12-31	2018-12-31
Ingående anskaffningsvärde	2 300 359	4 938 960
Inköp	183 931	52 325
Försäljningar/utrangeringar	0	-2 690 926
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	2 484 290	2 300 359
Årets avskrivningar	-314 895	-329 059
Utgående redovisat värde	782 597	913 561
I ovanstående redovisat värde ingår		
kulturhistoriska samlingar	1	1

Not 6 Andra långfristiga värdepappersinnehav	2019-12-31	2018-12-31
Ingående anskaffningsvärde	4 500 000	4 576 474
Försäljningar/utrangeringar		-76 474
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	4 500 000	4 500 000
Årets uppskrivningar	416 925	0
Utgående ackumulerade uppskrivningar netto	416 925	
Ingående nedskrivningar	-750 565	-285 506
Återförd nedskrivning	750 565	0
Årets nedskrivningar		-465 059
Utgående ackumulerade nedskrivningar	0	-750 565
Utgående redovisat värde	4 916 925	3 749 435

Not 7 Definition av nyckeltal

Soliditet

Justerat eget kapital i procent av balansomslutning

Avkastning på eget kapital

Resultat efter finansiella poster i procent av
genomsnittligt justerat eget kapital

63

Härnösand 2020-03-13

Thomas Näsholm
Styrelseledamot
Ordförande

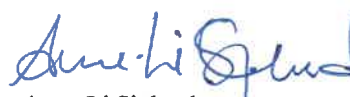
Monica Fahlén
Styrelseledamot

Ingrid Nilsson
Styrelseledamot

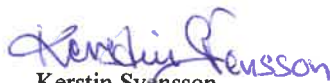
Anders Bergqvist
Styrelseledamot

Anne-Li Sjölund
Styrelseledamot

Myriam Estrella-Näslund
tjänstgörande ersättare

Kerstin Svensson
Styrelseledamot

Vår revisionsberättelse har lämnats den

Anita Bdioui
Förtroendevald revisor

Ingrid Flodin
Förtroendevald revisor

Min revisionsberättelse har lämnats den 13/3-2010

Charlotte Bouvin
Auktoriserad revisor

Bilaga 1

Eftersom uppdragsdirektivet inte legat till grund för verksamhetsplaneringen 2019, går det inte att tillförlitligt mäta målpuppfyllnad. Verksamhetsplanen 2019 svarar inte mot uppdragsdirektivet. Verksamheten har inte mer än delvis arbetat utifrån uppdragsdirektivets mål 2019; de har arbetats in allteftersom under året, framförallt på övergripande nivå. Först vid delårsredovisningen och helårsredovisningen 2020 kan aktivitetsmål och resultatmål börja mätas.

Uppdragsdirektivets mål och andra styrdokuments mål har i nuläget strukturerats om och ett antal olika nivåer av mål har skapats. Först en övergripande målbild, som all verksamhet utgår ifrån:

"Västernorrlands museum bidrar till samhällets uppbyggnad

Genom att:

- *vara en resurs för hållbar utveckling och hälsa*
- *skapa möjligheter för framtidens kulturarv och kommande generationers lärande*
- *vara en given, efterlängtd och älskad mötesplats och kulturarvsupplevelse*
- *främja och stärka kulturarvet som kunskapskälla, och människors historiska och kulturella medvetenhet"*

Dessa är inte mätbara i nuläget, men troligtvis går det att gruppera de övergripande målen (1-14) och utforma mätbarhet i resultatmålen på en övergripande nivå.

Aktivitetsmålen (Genom att...) skapar en inriktning för varje övergripande mål (1-14) och mätbarheten ska utformas i resultatmålen. De långsiktiga mätbara resultatmålen är inte satta ännu (Dvs det visionära svaret på när ett långsiktigt/övergripande mål är nått)

De övergripande målen och aktivitetsmålen mäts också per tertial och årligen genom aktiviteter i verksamhetsplanen. Detta blir det årliga, kortsiktiga sättet att mäta mot mål. Även kortsiktigt kan förstås kvantitativa och andra kvalitativa mål sättas upp (t.ex. 80% nöjda besökare 2022 osv)

OBS, Metoden för mätning behövs utvecklas och kvalitetssäkras under 2020, och i takt med att mätbarheten utvecklas kan uppföljningen bli tillförlitlig. Det kan också behöva formos fler/annorlunda aktivitetsmål och fler/annorlunda resultatmål.

OBS, uppföljningen nedan är pga det som beskrivits ovan alltså en kvalitativ uppskattning, inte en mätning.

ÖVERGRIPANDE MÅL	AKTIVITETSMÅL/PRESTATION	RESULTATMÅL (KVANTITATIVT/KVALITATIVT)
<p>1. Museet har god genomförandekapacitet och målpåföljelse</p>	<p>Genom: att arbeta systematiskt, skapa rätt förutsättningar för verksamhet och ha ändamålsenliga lokaler och infrastruktur Genom: medvetet och effektivt resursutnyttjande Genom: att nyttja digital teknik och digitala metoder Genom: att stärka intern samverkan Genom: museal kompetensutveckling</p>	<p>Målpåföljnad utifrån årets fullgjorda aktiviteter i VP i förhållande till aktivitetsmål, 65% (medelvärde av arbeta systematiskt 100%, lokaler och infrastruktur 50%, medvetet och effektivt resursutnyttjande 80%, digital teknik och digitala metoder 80%, stärka intern samverkan 70%, museal kompetensutveckling 80%)</p> <p>Målpåföljnad övergripande och långsiktigt mål: 30%. Målet antas inte kunna nås under de närmaste 3 åren (nytt uppdragsdirektiv 2023)</p>
<p>2. Museet har en stark/stärkt roll som aktör för tillväxt, ett attraktivt län och levande landsbygd i länet ifråga om besöksnäring, kulturturism</p>	<p>Genom: att lyfta innovativa och kreativa satsningar inom/för kulturarv och kulturmiljö Genom: att utveckla samverkan med besöksnäring, närings- och föreningsliv</p>	<p>Målpåföljnad utifrån årets fullgjorda aktiviteter i VP i förhållande till aktivitetsmål, 85% (medelvärde av lyfta innovativa och kreativa satsningar 100% och utveckla samverkan 70%)</p> <p>Målpåföljnad övergripande och långsiktigt mål: 30%. Målet antas inte kunna nås under de närmaste 3 åren (nytt uppdragsdirektiv 2023)</p>

<p>3. Museet är ett högt värderat turistmål/besöksmål.</p>	<p>Genom: att vårt museum utvecklas till en upplevelse i full skala Genom: att utveckla varumärket Västernorrlands Museum och Murberget friluftsmuseum Genom: att Museiverksamheten baseras på museets samlingar Genom: att museiverksamheten ska baseras på kunskap av hög kvalitet Genom: att arbeta med publik verksamhet, kunskapskommunikation och affärsverksamhet som håller hög kvalitet och lockar besökare/Användare. Genom: att museets publika ytor och miljöer är välskötta och trygga</p>	<p>Måluppfyllnad utifrån årets fullgjorda aktiviteter i VP i förhållande till aktivitetsmål, 72% (medelvärde av utvecklas till upplevelse i full skala, 60% utveckla varumärket 70%, basera museiverksamheten på samlingar 80%, arbeta med publik verksamhet etc 90%. och att museets publika ytor är... 60%)</p> <p>Måluppfyllnad övergripande och långsiktigt mål: 40%. Målet antas inte kunna nås under de närmaste 3 åren (nytt uppdragsdirektiv 2023)</p>
<p>4. Alla samhällssektorer tar ökat ansvar för kulturarv och kulturmiljö: länets stora variation av kulturmiljöer och kulturarv uppmärksammas och vårdas och kulturarvets och kulturmiljöernas betydelse för hållbar utveckling beskrivs</p>	<p>Genom: att ge information och kunskap till alla samhällssektorer (myndigheter, civilsamhälle och företag) Genom: att uppmana till ökat ansvar för kulturarv och kulturmiljö inom museets verksamhetsområden Genom: att Museiverksamheten baseras på museets samlingar Genom: att museiverksamheten ska baseras på kunskap av hög kvalitet</p>	<p>Måluppfyllnad utifrån årets fullgjorda aktiviteter i VP i förhållande till aktivitetsmål, 80% (medelvärde av ge information och kunskap..... 60% uppmuntra till ökat ansvar 70%, basera museiverksamheten på samlingar 90%, att museiverksamheten baseras på kunskap av hög kvalitet 100%)</p> <p>Måluppfyllnad övergripande och långsiktigt mål: 50%. Målet antas inte kunna nås under de närmaste 3 åren (nytt uppdragsdirektiv 2023)</p>
<p>5. Museet ökar graden av extern finansiering</p>	<p>Genom: att löpande söka externfinansierade projekt Genom: att arbeta med affärsutveckling och affärsverksamhet Genom: att bedriva uppdragsfinansierad verksamhet</p>	<p>* Vilket ska leda till att vi ökat externfinansieringen via projekt till 20% 2022 jämfört med 2018, att vi ökat externfinansieringen via affärsverksamhet till 10% 2022 jämfört med 2019 och att externfinansiering via uppdragsfinansiering ökat med 10% 2022 jämfört med 2018.</p> <p>Måluppfyllnad resultatmål: I nuläget är externfinansieringen generellt 12% av de totala intäkterna. Målet kan nås under de</p>

		<p>närmaste 3 åren, och om övergripande målet nås ska resultatmålet sättas högre under nästa period (nytt uppdragsdirektiv 2023). Det övergripande målet har inte mätts ännu.</p>
<p>6. Museet är en nationell förebild inom hållbarhet/Agenda 2030</p>	<p>Genom: att stärka arbetet med Hållbarhet/Agenda 2030 och medvetet integrera det i museets hela verksamhet Genom: att kulturarvet ses som en resurs för hållbar regional utveckling</p>	<p>*Vilket ska leda till interna verksamhetsmål om hur vi jobbar hållbart externa verksamhetsmål, publikit/kunskapskommunicerande om hållbart. Dessa ska vara framtagna 2022, innan dess mäts resultatmålen utifrån aktiviteter i VP</p> <p>Måluppfylnad utifrån årets fullgjorda aktiviteter i VP i förhållande till aktivitetsmål, 65% (medelvärde av stärka arbetet med hållbarhet/agenda 2030... 60%, genom att kulturarvet ses som en resurs för hållbar regional utveckling 70%)</p> <p>Måluppfylnad övergripande och långsiktigt mål: 40%. Målet antas inte kunna nås under de närmaste 3 åren (nytt uppdragsdirektiv 2023)</p> <p>*Vilket ska leda till 80% nöjda besökare på fritidsbåtsmuseet, mäts också:</p> <p>Måluppfylnad utifrån årets fullgjorda aktiviteter i VP i förhållande till aktivitetsmål, 50% (medelvärde av stärka statens närvaro med utveckling av fritidsbåtsmuseet, 50%, genom att skildra berättelser om det maritima kulturarvet 50%)</p>
<p>7. Museet främjar det maritima kulturarvet och dess betydelse i länet</p>	<p>Genom: att arbeta för att stärka Statens närvaro med utveckling av fritidsbåtsmuseet Genom: att skildra berättelser om det maritima kulturarvet</p>	<p>Måluppfylnad övergripande och långsiktigt mål: 40%. Målet antas inte kunna nås under de närmaste 3 åren (nytt uppdragsdirektiv 2023)</p> <p>*Vilket ska leda till 80% nöjda besökare på fritidsbåtsmuseet, mäts också:</p> <p>Måluppfylnad utifrån årets fullgjorda aktiviteter i VP i förhållande till aktivitetsmål, 50% (medelvärde av stärka statens närvaro med utveckling av fritidsbåtsmuseet, 50%, genom att skildra berättelser om det maritima kulturarvet 50%)</p>

		<p>Måluppfyllnad övergripande och långsiktigt mål: 30%. Målet antas inte kunna nås under de närmaste 3 åren (nytt uppdragsdirektiv 2023)</p>
<p>8. Museet stärker sin verksamhet för och med barn och unga för ökad representation och delaktighet</p>	<p>Genom: att arbeta utifrån barnkonventionen Genom: att bredda utbudet för och samverkan med barn och unga Genom: aktivt engagemangskapande arbete som får fler att upptäcka museet och bidra till museets kunskapsuppbyggnad</p>	<p>*Ska leda till att alla publika aktiviteter har en medvetenhet gällande barnkonvention och för att nå barn och unga</p> <p>Måluppfyllnad utifrån fullgjorda aktiviteter i VP i förhållande till aktivitetsmål, 37% (medelvärdet av att arbeta utifrån barnkonventionen 10%, att bredda utbudet för och samverkan med barn och unga 20%, aktivt engagemangskapande 80%)</p>
<p>9. Museet ska bidra till forskning och kunskapsuppbyggnad genom samverkan och egen kunskapsuppbyggnad</p>	<p>Genom: att samverka med kunskapsinstitutioner: högskolor, universitet, folkbildningsinstitutioner och andra museer Genom: att Museiverksamheten baseras på museets samlingar Genom: att museiverksamheten ska baseras på kunskap av hög kvalitet</p>	<p>Måluppfyllnad övergripande och långsiktigt mål: 30%. Målet antas inte kunna nås under de närmaste 3 åren (nytt uppdragsdirektiv 2023)</p> <p>Måluppfyllnad utifrån fullgjorda aktiviteter i VP</p> <p>Måluppfyllnad utifrån årets fullgjorda aktiviteter i VP i förhållande till aktivitetsmål, 83% (medelvärdet av samverkan med kunskapsinstitutioner, 90%, att museiverksamheten baseras på museets samlingar, 80% och att museiverksamheten baseras på kunskap av hög kvalitet 80%)</p> <p>Måluppfyllnad övergripande och långsiktigt mål: 50%. Målet antas inte kunna nås under de närmaste 3 åren (nytt uppdragsdirektiv 2023)</p>

<p>10. Museet ska lyfta digitalisering ur samtliga utgångspunkter</p>	<p>Genom: att arbeta med digital insamling, digitalt bevarande och digitalt tillgängliggörande Genom: metodutveckling som stärker en sömlös helhetsupplevelse av museet</p>	<p>Måluppfyllnad utifrån fullgjorda aktiviteter i VP, under 2020-2022 genom att strategiskt arbeta med ett "digitalt först"-perspektiv där den digitala besökaren sätts i första rummet, med syfte att locka till fysiska besök, till dialog och medskapande och delaktighet.</p> <p>Måluppfyllnad utifrån årets fullgjorda aktiviteter i VP i förhållande till aktivitetsmål, 70% (medelvärde av arbeta med digital insamling..... 70% och metodutveckling 70%)</p> <p>Måluppfyllnad övergripande och långsiktigt mål: 40%. Målet antas inte kunna nås under de närmaste 3 åren (nytt uppdragsdirektiv 2023)</p>
<p>11. Museet ska sträva efter breddad representation av besökare och invånare, samt ökad delaktighet från alla målgrupper</p>	<p>Genom: att skildra en Mångfald av berättelser Genom: aktivt engagemangsskapande arbete som får fler att upptäcka museet och bidra till museets kunskapsuppbyggnad Genom: aktivt arbete med normkritik Genom: att den publika verksamheten ska vara tillgänglig och anpassad till användarnas olika förutsättningar Genom: att samverka med civilsamhället Genom: att samverka med professionella kulturskapare Genom: kultur för äldre Genom: att samverka med nationella minoriteter Genom: aktivt arbete med asylsökande och nya svenskar</p>	<p>*Enkelt avhjälpta hinder enl kulturrådet ska nås</p> <p>Måluppfyllnad utifrån årets fullgjorda aktiviteter i VP i förhållande till aktivitetsmål, 63% (medelvärde av skildra en Mångfald av berättelser 60%, aktivt engagemangsskapande 60%, aktivt arbete med normkritik 90%, den publika verksamheten ska vara tillgänglig och anpassad till användarnas olika förutsättningar 70%, samverka med civilsamhället 90%, samverka med professionella 70%, kultur för äldre 30%, samverkan med nationella minoriteter 30%)</p> <p>Måluppfyllnad övergripande och långsiktigt mål: 30%. Målet antas inte kunna nås under de närmaste 3 åren (nytt uppdragsdirektiv 2023)</p>

<p>12. Museet ska aktivt arbeta med främjandet av hemslöjd och hemslöjdsverksamhet i länet</p>	<p>Genom: hemslöjdsfrämjande verksamhet</p>	<p>Måluppfyllnad utifrån årets fullgjorda aktiviteter i VP i förhållande till aktivitetsmål, 90%</p> <p>Måluppfyllnad övergripande och långsiktigt mål: 70%. Målet antas inte kunna nås under de närmaste 3 åren (nytt uppdragsdirektiv 2023)</p>
<p>13. Museet ska fungera som en oberoende arena för demokrati</p>	<p>Genom: att ha en roll i samtidsdebatten Genom: att verka som en kanal för demokratins frågeställningar och utmaningar Genom: att snabbt fånga upp dagsaktuella frågor Genom: att alla delar av museiverksamheten arbetar publikt och pedagogiskt</p>	<p>Måluppfyllnad utifrån årets fullgjorda aktiviteter i VP i förhållande till aktivitetsmål, 40% (medelvärde av att ha en roll i samtidsdebatten 30%, verka som en kanal för demokratins frågeställningar och utmaningar 30%, snabbt fånga upp dagsaktuella frågor 50%, alla delar av museiverksamheten arbetar publikt och pedagogiskt 50%)</p>
<p>14. Museet ska öka och stärka sin närvaro och relevans i länet</p>	<p>Genom: att en mångfald av berättelser skildras i länet och om länet, med olika perspektiv och olika teman Genom: att snabbt fånga upp dagsaktuella frågor Genom: att alla delar av museiverksamheten arbetar publikt och pedagogiskt</p>	<p>Måluppfyllnad utifrån årets fullgjorda aktiviteter i VP i förhållande till aktivitetsmål, 50 (medelvärde av mångfald av berättelser skildras i länet och om länet 50%, med olika perspektiv och olika teman 50%, att snabbt fånga upp dagsaktuella frågor 50%, att alla delar av museiverksamheten arbetar publikt och pedagogiskt 50%)</p> <p>Måluppfyllnad övergripande och långsiktigt mål: 40%. Målet antas inte kunna nås under de närmaste 3 åren (nytt uppdragsdirektiv 2023)</p>

Bilaga 2

Statistik

Anläggningsbesök, verksamhetsbesök och webbesök i siffror, helår med jämförelser

Anläggningsstatistik	2019	2018, helår	2017, helår	2016, helår	2015, helår	2014, helår
Museibyggnad	77 038	88 964	75 278	85 522	78 773	74 437
Friluftsmuseum	21 548	20 853	20 966	20 853	23 630	20 208
Fritidsbåtmuseet	1 102	1 425	3 083	-	-	-
Myckelgensjö	1 712	1 710	2 065	1 707	1 500	1 560
Ulvö Kapell	8 891	7 446	7 284	5 966	4 744	7 605
Textilarkivet	-	-	-	4 482	3 073	4 389
	110 791	120 398	108 676	118 530	111 720	108 199

I denna statistik har vi räknat anläggningsbesök, dvs de besökare som besökt våra anläggningar. Andel barn och unga har inte samlats in i anläggningsstatistiken, men stickprovskontroller kommer kunna göras under 2020 för att mäta detta.

Verksamhetsstatistiken, i den del av de program där andel barn och unga räknats visar på ett deltagande av ca 45% barn och unga i verksamhetsstatistiken. Deltagare mellan 0-18 år är 11 435 st, deltagare 19 år och äldre är 13 894 st.

Hittills har vi inte fört statistik över ålder för besöken hos guide i husen på friluftsmuseet, inte heller vid besök i utställningarna och inte vid programstatistik för kulturmiljöområdet och samlingar eller deltagande i vissa projekt. Inte heller vid Ulvö Kapell eller i Myckelgensjö har andelen barn räknats. From 2020 utvecklas statistikinsamlingen så att vi åtminstone kan göra stickprovskontroller av både anläggnings- och verksamhetsstatistik för dessa olika typer, inkl. ålder. Detta gör att verksamhetsstatistiken inte kommer att kunna vara jämförbar mellan 2019 och 2020, men därefter.

Alla verksamhetsområden har heller inte samlat in statistik för arrangemang i de olika kommunerna. Det har vi ändrat från 2020. Hemslöjden och en del av programverksamheten har samlat in vilka som kommer från olika kommuner. I nuläget genomförs museiverksamheten nästan enbart i Härnösands kommun. Det antal programpunkter som hållits i Härnösand är 384 medan 12 hållits i andra kommuner – 3 i Örnsköldsvik, 1 i Timrå, 1 i Ånge, 1 i Sundsvall, 2 i Sollefteå och 4 i Kramfors.

Webbstatistiken från 2017 och 2018 är inte tillräknelig, men från 2019 har vi räknat antal unika webbesök. Under 2020 kommer vi att försöka mäta interaktion på sociala medier, antal inlägg etc.

2019:

Unika besök på webb: 45.503

Antal följare på Facebook: 2.831

Antal följare på Instagram: 1.263, inlägg 113 st.

Antal följare på Youtube 12, inlägg 6 st.

Antal följare på Twitter: 370, inlägg 45 st.

Revisionsberättelse

Till styrelsen i Stiftelsen Länsmuseum Västernorrland, org.nr 888000-3143

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Jag har utfört en revision av årsredovisningen för Stiftelsen Länsmuseum Västernorrland för år 2019 (räkenskapsåret 2019-01-01-2019-12-31).

Enligt min uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av stiftelsens finansiella ställning per den 31 december 2019 och av dess finansiella resultat för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Grund för uttalanden

Jag har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Mitt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns ansvar*. Jag är oberoende i förhållande till stiftelsen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mina uttalanden.

Annan information än årsredovisningen

Det är styrelsen som har ansvaret för den andra informationen. Den andra informationen består av bilaga 1 och bilaga 2 (men innefattar inte årsredovisningen och min revisionsberättelse avseende denna).

Mitt uttalande avseende årsredovisningen omfattar inte denna information och jag gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med min revision av årsredovisningen är det mitt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen. Vid denna genomgång beaktar jag även den kunskap jag i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om jag, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är jag skyldig att rapportera detta. Jag har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen. Styrelsen ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen för bedömningen av stiftelsens förmåga att fortsätta verksamheten. Den upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen avser att likvidera stiftelsen, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Revisorns ansvar

Mina mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om att årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller mina uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer jag riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för mina uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar jag mig en förståelse av den del av stiftelsens interna kontroll som har betydelse för min revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala mig om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar jag lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar jag en slutsats om lämpligheten i att styrelsen använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Jag drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om stiftelsens förmåga att fortsätta verksamheten. Om jag drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste jag i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Mina slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att en stiftelse inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar jag den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Jag måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Jag måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som jag identifierat.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalande

Utöver min revision av årsredovisningen har jag även utfört en revision av styrelsens förvaltning av Stiftelsen Länsmuseum Västernorrland för år 2019 (räkenskapsåret 2019-01-01-2019-12-31).

Jag har inte funnit att någon styrelseledamot företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningskyldighet mot stiftelsen.

Grund för uttalande

Jag har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Mitt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns ansvar*. Jag är oberoende i förhållande till stiftelsen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mitt uttalande.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förvaltningen enligt stiftelselagen och stiftelseförordnandet.

Revisorns ansvar

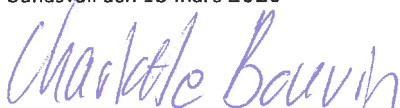
Mitt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed mitt uttalande, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningskyldighet mot stiftelsen.
- på något annat sätt handlat i strid med stiftelselagen, stiftelseförordnandet eller årsredovisningslagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningskyldighet mot stiftelsen.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på min professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att jag fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för stiftelsens situation. Jag går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för mitt uttalande.

Sundsvall den 13 mars 2020

Charlotte Bouvin
Auktoriserad revisor